

VÅLD I HEDERNS NAMN

SOCIALSEKRETERARENS HANTERING AV HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK

**HASSAN ÅDE
FAHIM AZAD**

Huvudområde: Socialt arbete

Nivå: Grundnivå

Högskolepoäng: 15 hp

Program: Socionomprogrammet

Kursnamn: Examensarbete inom socialt arbete

Kurskod: SAA056

Handledare: Mehrdad

Darvishpour

Seminariedatum: 2019-06-12

Betygsdatum: 2019-09-04

SAMMANFATTNING

Denna studie syftar till att undersöka hur socialtjänsten i en kommun i Mellansverige arbetar förebyggande mot hedersrelaterat våld och förtryck. Studien ämnar ta reda på socialtjänstens upplevelser av hinder och utmaningar i hanteringen av hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare ämnar studien att undersöka hur socialtjänsten anser sig kunna förbättra sina insatser kring hedersrelaterat våld och förtryck. Utifrån en kvalitativ datainsamlingsmetod där sex socialsekreterare intervjuades har studien visat att majoriteten av respondenterna har en kritisk uppfattning gentemot att hedersproblematiken kulturaliseras och utreds enbart utifrån kulturella särdrag. Studien visade även att respondenterna ansåg att det fanns brist på kompetens inom socialtjänsten kring hedersärenden och betonade att det finns ett stort behov av spetskompetensutbildning kring ämnet. Studien kom även fram till att respondenterna var oense om huruvida socialtjänsten arbetar förebyggande mot hedersrelaterat våld och förtryck. Vissa socialsekreterare ansåg att socialtjänsten arbetar förebyggande medan vissa inte höll med. Respondenterna betonade även vikten av ett ökat samarbete mellan socialtjänsten och skolan för det förebyggande arbetet mot hedersvåldet.

Nyckelord: Hedersrelaterat våld och förtryck, hantering, kultur, förebygga

ABSTRACT

This study aims to investigate how social services in a county in central Sweden work preventively against honor-related violence and oppression. The study aims to investigate the obstacles, challenges and preventive opportunities that social workers face in the work. Based on a qualitative data collection method in which six social secretaries were interviewed, the study has shown that the majority of respondents have a critical view towards that the problem of honor is cultured and investigated solely from cultural features. The study also showed that the respondents felt that there was a lack of competence in the social service regarding honor matters and emphasized that there is a great need for excellence in education on the subject and also that there was a great need for aimed education in fields that focus on honour related violence and oppression. It was found that respondents disagreed on whether the social service's work is preventing honor-related violence and oppression. Some of the socialworkers considered that the social service`s work is preventing and some disagreed. The respondents also emphasized the importance of increased cooperation between the social services and the school in preventing the work against the violence.

Keywords: Honor-related violence and oppression, management, culture, prevent

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 INTRODUKTION	1
1.2 SOCIALTJÄNSTENS HANTERING AV HRV ÄRENDEN	2
1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	3
1.4 DEFINITION AV BEGREPPET HRV	3
2. TIDIGARE FORSKNING	4
2.1 HRV SOM ETT KULTURELLT, INTEGRATIONS ELLER RELIGIONS PROBLEM	4
2.2 SOCIALTJÄNSTENS INSATSER OCH UTMANINGAR	5
2.3 SKYDDAT BOENDE MEDFÖR KONSEKVENSER FÖR VÅLDSUTSATT KVINNOR	6
3. TEORETISKA PERSPEKTIV	8
3.1 KULTURELLA SKILLNADERS BETYDELSE FÖR HRV	9
3.1.1 <i>Kulturaliserande attityd inom socialtjänsten kring HRV</i>	9
3.1.2 <i>Kritik mot det kulturaliserande synsättet</i>	9
3.2 HRV UR ETT INTERSEKTIONELLT PERSPEKTIV	9
3.2.1 <i>Intersektionalistisk strategi inom socialtjänsten</i>	10
3.2.2 <i>Kritik mot det intersektionella perspektivet</i>	11
4. METOD	11
4.1 VAL AV METOD	11
4.2 URVAL	12
4.3 DATAINSAMLING OCH GENOMFÖRANDE.....	12
4.4 DATABEARBETNING OCH ANALYS AV METOD.....	12
4.5 VALIDITET OCH RELIABILITET	13
4.6 ETISKA PRINCIPER	13
5. RESULTAT OCH ANALYS	13
5.1 ÄRENDEHANTERING OCH INSATSER FÖR HRV	14
5.2 HINDER OCH UTMANINGAR FÖR SOCIALTJÄNSTEN KRING HRV	17
5.3 FÖREBYGGANDE ARBETE MOT HRV	18
6. DISKUSSION	21
7. SLUTSATS	24
REFERENSLISTA	26
BILAGA A	30

1. Inledning

1.1 Introduktion

Hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) förekommer i många länder såsom Bangladesh, Brasilien, Egypten, Israel, Sverige m.fl enligt FN. Omkring 5000 kvinnor mördas på grund av HRV runt om i världen varje år (United Nations population fund, UNFPA, 2000:25). Det berör människor från hela världen men främst mellanöstern, Turkiet, Somalia och forna Jugoslavien.

Vissa forskare (t.ex. Schlytter & Linell, 2008) kopplar hedersförtryck mot kvinnor och flickor med utländsk härkomst i Sverige till deras kulturella särdrag. De menar att migranter som kommer till Sverige från ovannämnda områden som är uppväxta med hederskultur, orsakar att hedersproblem även i Sverige blir ett allt mer aktuellt problem. Även andra studier (t.ex. Wikan, 2004; Schlytter) fokuserar på kulturella särdrag för att beskriva konflikter inom invandrarfamiljer i Sverige. Faktum är att de mest omdiskuterade hedersmorden i Sverige var på de tre unga tjejerna, Sara, Pela och Fadime som hade sina rötter i mellanöstern. Mordet på Sara (1996) blev startskottet för debatten kring HRV och efter mordet på Fadime under 2001 uppmärksammades hedersvåld även internationellt (Baianstovu, 2017).

Andra forskare (t.ex. Frykman, 1993) avvisar tankar om att hedersproblematiken enbart ska kopplas till människors kulturella särdrag eller att det är enbart emigranter som medför hedersproblematik. Hon menar att även i Sverige kallades ogifta kvinnor som fick barn för luder vilket resulterade i exkludering i samhället. Frykman (1993) betonar vidare att individer med hederskulturella värderingar får det svårt att anpassa sig i det moderna samhället som dagens Sverige, där jämlikhet och självbestämmanderätt är en självklarhet och i enlighet med svensk lag. Hon menar att Sveriges välfärd grundas på individers lika värde, där kvinnan är jämställd i förhållande till mannen, vilket är en motsättning inom hederstänkande i och med att det existerar maktstrukturer inom familjer där kvinnan befinner sig i en underordnad position.

Det finns skilda uppfattningar kring uppkomsten av HRV där forskare (t.ex. Cronberg Lindstedt, 2005) lyfter upp att hedersproblematiken har rötter även i svensk historia, men den tycks ha varit vad författaren kallar för gammaldags hederskultur. Som exempel på detta fanns en stadslag från 1300-talet som gav maken rätten att ta livet av sin fru och hennes älskare om han tog dem på bar gärning. Rätten att döda vid otrohet var ett äldre synsätt som återupprättade den kränkta hedern genom mord (ibid). Författaren berättar vidare att lagen visade en acceptans för makens mord och att lagen var ett resultat av ett kristet patriarkalt samhälle där kristendomen ansåg äktenskapsbrott som väldigt grovt. Hederns viktigaste komponenter hämtades ur bibelns bud "*Du skall icke begå äktenskapsbrott*" enligt författaren, och sedan utvecklades bibelns budskap till en auktoritär mans handling. Senare på 1600-talet berättar författaren att hedersmorden på kvinnor började avta, detta eftersom staten började ansvara för den otrogna frun och hennes älskare. Det blev upp till rättsväsendet att avgöra om hon skulle mista livet eller inte. Vid det här laget förklarar författaren vidare att hedern blev mer och mer en vanära som kunde drabba båda könen. Kvinnorna blev mer befriade från familjens beskydd och mer individuellt ansvariga för sin heder. Detta menar författaren skedde genom att staten förstärkte individualiseringen i samhället samtidigt som den äldre kollektivistiska och familjebaserade strukturen avtog.

Det finns vissa studier (t.ex. Darvishpour, 2010) som har konstaterat vissa socioekonomiska faktorer som kan vara riskfaktorer som förstärker hedersvåld. Darvishpour (2010) menar att hedersproblematik är ett mångdimensionellt problem och ett komplext begrepp som bör studeras utifrån olika maktrelationer som förekommer inom familjer. Författaren menar vidare att hedersförtryck snarare är en fråga om makt och konflikter inom familjen. På så sätt

finns skilda uppfattningar om förklaringen till hedersproblematiken. I och med de skilda uppfattningarna finner vi det intressant huruvida socialtjänsten hanterar hedersproblematiken, vilken besvaras nedanför.

1.2 Socialtjänstens hantering av HRV ärenden

Uppfattningen om socialtjänstens roll, insatser och hantering av HRV problematiken är varierande beroende på synsätten, graden av kompetens och resurser. Schlytter som har ett kulturbetingat perspektiv (2004) betonar att socialtjänsten är en länk mellan statliga myndigheter, riksdagen och regeringen, men även med flickorna som blir utsatta för HRV. Därför är behovet av en kompetensutveckling hos socialtjänsten en viktig aspekt för att hantera HRV ärenden. En studie (Schlytter och Linell, 2008) betonar att socialtjänsten ofta inte tar hänsyn till tjejens omständigheter inklusive föräldrarnas beteendemönster, vilket resulterar i att inga insatser riktas mot föräldrarna. Författarna påpekar vidare att socialtjänstens hantering av HRV ärenden och ingripanden inte sker i tid.

HRV är ett ämne som har uppmärksammats i högre grad sedan slutet av 1990-talet i Sverige. Enligt Elden och Westerstrand (2004) kritiserades socialtjänstens hantering av ärendet efter mordet på Sara 1996. Anledningen till kritiken var att socialtjänsten inte utredde våldsvärkligheten som Sara befann sig i. Våldet hamnade i skymundan när socialtjänsten betraktade ärendet som en familjekonflikt. I ett förundersökningsprotokoll hittades flera uppgifter om våld vilket socialtjänsten i liten utsträckning dokumenterat för att sedan föra det till polisens kännedom. I och med att socialtjänsten osynliggjorde uppgifterna om våld mot Sara blev möjligheterna för att kunna bestraffa våldsutövarna betydligt mindre (Ibid). Efter mordet på Fadime har den svenska regeringen tagit initiativ för att förebygga HRV genom olika projekt som utformats, där skyddade boenden och förebyggande utbildningsarbete utgör en viktig del av insatserna mot HRV. Baianstovu (2017) betonar att viktiga stödinsatser såsom att arbeta med föräldrarnas syn i de förebyggande arbetsinsatserna bör uppmärksammas. Hon menar att föräldrar som är inblandade i HRV oftast har svårigheter att ta sig in i samhället i och med att det uppstår kulturkrock och detta kan vara en bidragande faktor som orsakar besvärligheter för barn.

En rapport från länsstyrelsen Västmanland (2006) kartlägger fenomenet HRV. Studien omfattade 70 flickor, där hälften var under 18 år. Dessa flickor kände sig antingen bevakade eller kontrollerade. Resultatet av studien visade att ungefär hälften hade blivit utsatta för våld, dock påstår studien att mörkertalet egentligen kan vara större. Vidare synliggör rapporten att behovet av samhällsinsatser är stort. Dessa samhällsinsatser bör riktas främst mot yrken som socialsekreterare, skolkuratorer, lärare samt skolsköterskor och med detta menas att de bör besitta goda kunskaper för att kunna upptäcka flickor som utsätts för HRV vid tidigt skede. Vidare har länsstyrelsen i Västmanlands län (2006) tagit fram en handbok för yrkesverksamma som arbetar med hedersproblematiken i syfte att öka kunskapen hos personal som arbetar med HRV ärenden. p

En annan rapport (Socialstyrelsen, 2014) betonar att socialsekreterare bör ha god kompetens kring HRV för att kunna ge stöd och hjälp till individer som är drabbade. Vidare framhäver rapporten att bristande kompetens oftast leder till osäkerhet i hanteringen av HRV ärenden. Som tidigare nämnt råder det bristande kompetens som kan leda till att socialsekreterare antingen vidtar åtgärder för sent eller agerar för skyndsamt utan att basera sitt beslut på den utsattes situation. Socialstyrelsens rapport lyfter även upp ett flertal insatser som finns tillgängliga hos socialtjänsten för individer som är utsatta för HRV. Exempel på socialtjänstens insatser är placering av barn och unga (LVU), bistånd och skyddat boende för vuxna personer, men även stöd och vägledning.

Som redovisas ovan finns det skilda uppfattningar om vilka brister som föreligger i socialtjänstens insatser kring hedersärenden. Medan vissa, som Schlytter & Linell (2008,

2010), varnar för att flickornas röst kan underskattas och att man därför måste uppmärksamma deras situation i god tid. Vidare anser författarna att männen är problemet och därför bör flickorna separeras från männen utan att rikta några insatser mot dessa män. Å andra sidan uppmärksammar andra forskare som Baianstovu (2017) att det finns risk att socialtjänsten stigmatiserar föräldrar med invandrarbakgrund och bortser från insatser för att förändra föräldrarnas attityder och inkluderar dem i integration och jämställdhetsaspekter. Författaren lyfter fram att männen i vissa fall kan vara offer på grund av patriarkala strukturer inom familjerna.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur socialtjänsten i en kommun i Mellansverige arbetar förebyggande mot HRV. Vidare ämnar studien ta reda på socialtjänstens upplevelse av hinder och utmaningar i hanteringen av HRV. Studien avser även undersöka hur socialtjänsten anser kunna förbättra sina insatser kring HRV. Våra frågeställningar är följande:

1. Hur arbetar socialtjänsten i en kommun i Mellansverige med att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck?

2. Vilka hinder och utmaningar anser socialsekreterarna kunna finnas för att förbättra insatserna för hedersrelaterat våld och förtryck?

1.4 Definition av begreppet HRV

Begreppet har olika benämningar som hedersvåld, våld i hederns namn och hedersförtryck i olika sammanhang, men har samma betydelse (Socialstyrelsen, 2013). Däremot anser Darvishpour (2006) att begreppet är problematiskt och menar att det är svårt att säkerställa den precisa definitionen då heder kan ha varierande meningar. Författaren skriver dock att mannens kontroll över kvinnans sexualitet och privatliv är grunden för hedersproblematiken, vilken existerar i flera länder, dock på olika sätt. Även andra studier (Johnsson-Latham, 2006) betonar svårigheter kring definitionen av vad som betraktas som HRV och "vanligt" våld. Vidare skriver författaren att HRV kännetecknas av systematiskt och traditionellt förtryck vars syfte är att styra över kvinnor och deras sexualitet.

Den norske socialantropologen Wikan gör en jämförelse i en studie (2004) mellan begreppen "ansikte" och "heder" och förklarar att heder på arabiska och kurdiska vanligtvis ersätts med uttrycket "ansikte". Ett uttryck som existerar på dessa språk är ordspråket "Att förlora ansiktet", som betyder att en individ blivit förödmjukad. Som en lösning på förödmjukelsen hävdar Darvishpour (2004) att de närstående återupprättar familjens heder genom att använda våld, vilket ofta stöds av andra män i omgivningen. Hedersvåldet anses därmed vara legitimt inom vissa kulturer för att återupprätta familjens heder.

2. Tidigare forskning

I denna studie hämtades en blandning av artiklar via Mälardalens högskolebiblioteks databaser. Sökord som användes var “Heders våld”, “Hedersrelaterat våld”, “Heder”, “Våld mot flickor”, “Honor violence”, “HRV”, “Violent relationship” och våld i nära relationer. De aktuella inklusionskriterierna för flera av artiklarna var att de skulle innehålla vetenskapligt granskade och inte för gamla artiklar, vilket innebär inte tidigare än 2000-talet. Majoriteten av artiklarna som hämtades uppfyller kriterierna för vetenskapliga artiklar, vilket innebär att de är granskade av forskare inom samma ämne, men studien består även av flera artiklar som inte är granskade. Vidare har vi kategoriserat det inhämtade materialet i olika teman för att kunna få en tydligare struktur i detta avsnitt.

2.1 HRV som ett kulturellt-, integrations- och/eller religionsproblem

HRV är ett ämne som har uppmärksammats både i Sverige och internationellt under det senaste decenniet (Linell, 2016). Universitetslektorn Carbin vid Umeå Universitet skriver i sin avhandling (Carbin, 2010) att våld mot unga kvinnor med utländsk härkomst ofta förknippas med kulturen. Författaren skriver vidare att flickorna befinner sig i en krock mellan två olika kulturer. Vidare skriver Carbin (2010) att flickorna numera kontrolleras i olika grad och menar att vissa exempelvis inte får sminka sig, medan andra har mer frihet när det kommer till klädsel och smink, men däremot är det förbud för dem att ha en pojkvän. Författaren beskriver att definitionen av hedersbegreppet har ändrats över tid. Förr var kriteriet för definition av hedersförtrycket tvångsgifte och hedersmord. Medan idag har begreppet utvidgats och kan även omfatta begränsning vad gäller att träffa pojkar, gå till blandade simhallar eller att ha en pojkvän. Detta leder till osäkerhet i hur hedersförtrycket mot flickorna ska förstås.

Det finns skilda meningar om vad hederstänkande i grunden härstammar ifrån. Nedan följer en ingående beskrivning om olika faktorer betydelse för “heder”. Wikström och Ghazinour (2010) anser att religionen har en mindre betydelse för förståelsen av HRV. Däremot framhäver författarna att vissa statsskick anser att HRV är kopplat till religion, framförallt islam, vilket författarna motsätter sig till. Å andra sidan påpekar vissa forskare däribland Carbin (2010) och Wikan (2005) att HRV kan förekomma oavsett religiösa tillhörigheter. Det vill säga att religion inte är en bakomliggande faktor till HRV. Däremot är det många faktorer som spelar in i varför en person eller familj har ett hederstänkande (ibid). Andra forskare har en annan synpunkt och förknippar “heder” främst med ett visst område. Schlytter är en av dessa forskare som framhäver att HRV främst kan kopplas till Medelhavet och Asien (Schlytter, 2004). Ytterligare andra forskare (t.ex. Baianstovu, 2017; Kogacioglu, 2004) riktar kritik mot studier som påpekar att hedersförtrycket kopplas till någon specifik etnisk härkomst eller religion. Dock förklarar Baianstovu i en studie (2017) att HRV oftast förknippas med kurder, och detta kan bero på att flera hedersmord i Sverige har utförts av män med kurdiska rötter, däribland de på Pela Atroshi och Fadime Sahindal. Rapporten (Nationellt centrum för kvinnofrid, 2010) instämmer i studierna (Baianstovu; 2017; Kogacioglu, 2004) och lyfter fram att religion inte har en koppling till HRV utan att det kan handla om en följd av en misslyckad integrationsprocess kring jämlikhet, jämställdhet samt kvinnouppfattning. I rapporten påpekar Darvishpour (2014) att bilden som existerar i dagens samhälle av Sverige som ett jämställt och barnvänligt samhälle osynliggör mäns våld mot kvinnor och barn. Författaren lyfter upp den svenska jämställdhetsdiskursens stereotypa bild av att svenska män är jämställda och invandrade män patriarkala. Författaren förklarar att detta synsätt framställer bilden av två olika svenska män. Den “vanliga” svenska mannen som jämställd och den “problematiskt maskulina” som våldsamt. Detta menar författaren kan förklara varför HRV som riktas mot minoritetsgrupper kopplas till ett kulturbetingat perspektiv. Darvishpour berättar vidare att debatten om heder har skapat förutsättningar för en diskurs som ställer etniska minoritetsgrupper utanför jämställdhetsramen. Författaren uppger att den svenska jämställdhetsdiskursen skapar möjlighet för debatter som ger stöd för

kritik av invandrade grupper genom att poängtera att de inte är jämställda. Författaren förklarar att diskursen leder till att det skapas en uppdelning av invånare där de svenska tillhör de jämställda och invandrare inte gör det. Detta leder till att den enda möjliga förebild som företräder jämställdhet är svenskhet till skillnad från invandrarfamiljer som framställs som patriarkala och problematiska (Darvishpour, 2014).

Darvishpour hävdar i en studie (2014) att bilden av invandarmän ofta framställs som potentiella förtryckare. Kategorin "invandrarman" eller "invandrarkultur" finns inte, det vill säga att man inte kan betrakta världen som om den består av endast två kulturer, den ickesvenska och den svenska. Denna bild är framställd av ett etnocentriskt perspektiv som är ute efter att skapa ett "vi" och ett "de" tänkande, där invandarmän framstår som patriarkala och svenska män som jämställda. I en annan studie (Darvishpour, 2014) utvecklar han det ytterligare och menar att man inte bör använda begreppet invandrare, utan istället använda begreppet rasifierade grupper för att lyfta fram att det inte är migrationen som skapar dessa grupper utan migrationsprocesser som är anpassade utifrån "ras" kategorin. Därför utsätts inte "vita" europeiska invandrade män och kvinnor i lika stor utsträckning i jämförelse med de invandrargrupper som ser "annorlunda" ut och kommer från Mellanöstern, Afrika och Asien. Den bilden framställs ofta av media (ibid).

2.2 Socialtjänstens insatser och utmaningar

Socialtjänsten har en viktig roll när ett barn ska erbjudas skydd. Nedan följer en presentation av utmaningar och svårigheter som socialtjänsten stöter på i arbetet med hedersärenden. Björktomta presenterar i en studie (2007) hur socialtjänsten kommer i kontakt med och hanterar ärenden gällande flickor som har blivit drabbade av hedersvåld och förtryck. Författaren beskriver svårigheter med att upptäcka flickorna i ett tidigt skede innan situationen hemma eskalerar och menar att dessa flickor oftast själva söker hjälp hos socialtjänsten och att detta oftast inte sker förrän i ett akut skede. Sedan är orosanmälningar ytterligare ett sätt som oftast upprättas av antingen en familjemedlem, skolpersonal, arbetsförmedlingen, sjukvården och andra oroliga individer eller yrkesverksamma. Författaren förklarar vidare att när en anmälan inkommer till socialtjänsten så syftar den vanligtvis inte på HRV, utan det är oftast vid ett senare skede som socialsekreterare upptäcker att det gäller HRV. När socialtjänsten bedömt att det rör sig om hedersärenden inleds en utredning och en riskbedömning utförs. I efterhand kallas de berörda till ett möte såvida det inte råder en akut situation (Björktomta, 2007). Dock visar en studie (Schlytter och Linell, 2008) på att socialsekreterare upplever svårigheter i mötet med de aktuella flickorna och deras familjer. Socialsekreterarna upplever hotbilden som komplicerad och svårbedömd eftersom de saknar spetskompetens för att kunna förstå sig på flickornas situation. Detta medför en osäkerhet vid ingripandet då placering kan förvärra konflikten inom familjen. I en annan studie (Schlytter och Linell, 2010) lyfter författarna upp svårigheter och komplikationer som uppstår på grund av osäkerheten som i sin tur leder till att det blir svårt att ge flickorna stöd och skydd. Dock uttrycker andra studier (t.ex. Linell, 2016; Korteweg, 2013) att om hedersvåldet är av allvarligare karaktär bör utgångspunkten alltid vara att placera barnet i vård utanför hemmet oavsett flickornas inställning. Socialtjänsten ska även utföra en individuell bedömning av påtagliga risker för det enskilda barnet. Vidare hävdar författarna att socialsekreterarna beskrev flickorna som ambivalenta och fulla av motsättningar, vilket gjorde det svårt att bedöma deras trovärdighet (ibid). En professor vid Stockholms universitet delar liknande åsikter i en studie (De los Reyes, 2003) gällande den formen av bristfällighet i socialtjänstens hantering av HRV utredningar. Flickor som blivit utsatta för våld tenderar att missbedömas, missförstås och bortprioriteras av socialtjänsten. Andra författare (t.ex. Schlytter och Linell, 2008) lägger ett större ansvar på socialtjänstens metoder som anses bristfälliga i viss mån. De förklarar att misstagen kan bero på metoden som socialtjänsten använder sig av, vilken är en förutbestämd mall som är baserad på etniska föreställningar och kan vara till nackdel för den utsatta. Utifrån detta resonemang betraktas inte flickorna som brottsoffer, utan istället anses det vara en familjeangelägenhet som enligt socialtjänsten kan lösas av familjen (ibid). Schlytter och

Linell (2010) lyfter upp ytterligare en utmaning i socialtjänstens hantering av HRV utredningar och beskriver att socialtjänstens utredningar med vissa etniska grupper som exempelvis romer kan leda till särbehandling. Författarna menar på att det finns en viss tolerans bland socialsekreterare för "romerska" barns negativa förhållanden gentemot hur andra etniska grupper behandlas. Grunden till varför socialsekreterare särbehandlar vissa etniska grupper beror på det kulturrelativistiska tankesättet.

Forskaren inom socialt arbete Eliassi lyfter i en studie fram (2010) andra etniska grupper som vanligtvis diskrimineras och syftar på individer med kurdiska rötter. Författaren beskriver att kurdiska män och kvinnor upplever att de inte accepteras som "svenskar" trots att de har medborgarskap i Sverige, detta på grund av att svenskhet är bundet till namn, framtoning, historia samt kultur. Universitetslektorn Bangura Arvidsson beskriver i en studie (2003) att dessa sociala problem handlar om kulturalisering, där individer med utländsk härkomst associeras med sin kultur och bakgrund. Författaren påpekar att män som har en etnisk bakgrund upplever att de befinner sig i underläge vid mötet med en socialsekreterare inom socialtjänsten. Dessa typer av dilemman som uppstår i mötet mellan socialsekreterare och klient förklarar sociologen Eriksson nedan orsakerna till i en studie (Eriksson, 2006). Författaren beskriver socialtjänstens syn på och hantering av mäns våld, samt vilka bakomliggande orsaker som leder till att männen med utländsk härkomst hamnar i underläge. Vidare påpekar författaren att det förekommer skillnader i hur socialsekreterare tolkar mäns våld mot kvinnor alternativt barn. Dessa skillnader handlar i stora drag om att män med utländsk härkomst ges kulturella förklaringar till våldet medan svenskfödda mäns våld kopplas till individuella problem. Författaren förklarar att socialsekreterare tenderar att förknippa de svenska fädernas våld mot kvinnor och barn med individuella problem såsom; psykisk ohälsa, missbruk och annat som uppfattas avvikande i relation till den generella svenska kulturen. Däremot kopplas de utlandsfödda fädernas våld till kulturella förklaringar som relativiseras till traditionella och patriarkala invandrarkollektiv (Eriksson, 2006).

Dessa slag av positiv särbehandling respektive diskriminering eller "kulturalisering av invandrargrupper" förklarar författarna i studier (t.ex. Alinia, 2004; Eliassi, 2010) som förklaringar till vad orsakerna beror på. Intentionen handlar troligtvis om att vilja skydda barnen och kvinnorna från patriarkala strukturer samt hedersvåld. Dock upplevs inte dessa stereotyper som något positivt för de utsatta kvinnorna, det vill säga att de utsatta kvinnorna känner sig snarare diskriminerade när socialarbetare lägger fokus på kulturen. Detta leder till att de våldsutsatta kvinnorna med utländsk härkomst riktar kritik mot socialsekreterare och deras kategorisering av "svenskar" och "invandrare".

2.3 Skyddat boende medför konsekvenser för våldsutsatta kvinnor

Som tidigare nämnts visar forskning att utvärderingen kring myndigheternas insatser mot HRV är begränsad. En studie (Wikström och Ghazinour, 2010) som undersökte konsekvenserna av skyddade boende insatser, lyfter upp att individer som placeras på skyddade boenden många gånger har stränga säkerhetsbestämmelser. Detta innebär att offret blir isolerad från omvärlden och bryter kontakten med familjen och andra närstående. Författarna betonar att detta kan vara nödvändigt för att kunna förse den utsatte med säkerhet. Många utsatta flickor och kvinnor har i grunden ett svagt socialt nätverk, vilket kan förvärras genom placering i skyddade boenden. Detta innebär att de utsatta flickorna måste börja om och skapa ett nytt socialt nätverk. Författarna förklarar vidare att socialtjänstlagen bygger på att stärka individens självständighet, vilket skapar en motsättning vid placering på skyddade boenden. Wikström och Ghazinour (2010) utförde en undersökning där unga invandrarkvinnor som erfarit ett skyddat boende fick uttrycka sin upplevelse av insatsen. Resultatet visade att skyddade boenden var ett bra val på kort sikt men i längden ansågs insatsen vara ambivalent. Författarna menar att insatsen leder till en sorts kontroll och isolering. Isoleringen från omvärlden var outhärdlig för flickorna, då de var tvungna att följa boendets strikta säkerhetsregler. Även en annan studie (Björktomt, 2007) visar att konsekvenserna av flickornas val att bo i skyddade boenden leder till att de blir isolerade från

omvärlden. Det kan öka ungdomarnas oro vilket paradoxalt nog kan leda till att de antingen anpassar sig till familjens krav eller blir tvungna att bryta med familjen och därmed bli ensamma. Vidare påpekar Wikström och Ghazinour (2010) att de utsatta kvinnorna utsätts för ett dubbelt förtryck. Detta genom att de i det första skedet blir utsatta för hedersvåld och sedan isoleras från allmänheten. Carbin (2010) betonar att etniska minoritetsgrupper får utstå ett tredubbelt förtryck, detta genom att de redan befinner sig i ett sämre utgångsläge. Hon menar att den orättvisa sorteringen av minoritetsgrupper skapar en "vi" och "de" kategorisering genom uppdelningar som leder till att dessa stigmatiseras.

2.4 Osäkerheten för socialsekreterare vid ingripande

Det är fortfarande oklart hur HRV ska förstås i praktiken. En Studie (Wikström och Ghazinour, 2010) betonar att det råder osäkerhet hos socialsekreterare om vad som anses vara HRV och andra former av våld. Detta skapar förvirring hos socialsekreterare om vad som anses vara bäst för offret. Björktomta (2007) skriver i sin studie att det finns två centrala faktorer som skapar stor förvirring för socialsekreterare kring hanteringen av ärendet, delvis när en anmälan gällande HRV inkommer till socialtjänsten. Författaren menar att det blir svårt att urskilja på HRV och vanlig tonårsrevolt, samt hur tillvägagångssättet av ett HRV ärende bör hanteras. Vidare lyfter författaren upp i sin studie att det råder en viss rädsla och osäkerhet bland socialsekreterare. Dels för att begå misstag under utredningen samt när kontakt ska ske med vårdnadshavarna för minderåriga barn. Det kan leda till förödande konsekvenser för flickorna om föräldrarna kontaktas där offret möjligtvis utsätts för mer hot och våld. Carbin (2010) framhäver en annan typ av osäkerhet vid socialsekreterares ingripande. Hon skriver att orsakerna kring osäkerheten beror på att socialsekreterare är rädda för att bli anklagade för rasism.

Känslan av osäkerhet vid socialsekreterares ingripande presenteras i en studie (Olsson och Bergman, 2018) som utfördes på en fokusgrupp bestående av tre socialsekreterare som tillhör socialtjänsten. Resultatet visade att socialsekreterare upplevde brist på kompetens i hanteringen av HRV ärenden som tidigare nämnts. Socialsekreterarna i studien framhävde att de upplevde svårigheter med att definiera samt identifiera hedersvåld. Enligt socialsekreterarna blir de tvungna att använda sig av egna erfarenheter eller i vissa fall gå på magkänslan. Det vill säga utifrån berättelserna som flickorna delger, baserar vissa socialsekreterare flickornas trovärdighet på egen instinkt. Vidare menar socialsekreterarna att om flickans berättelse var detaljrik så upplevdes denne vara trovärdig, däremot om flickan inte kunde svara på följdfrågor eller om det rådde tvekan ansågs berättelsen vara falsk. Denna osäkerhet och brist på kunskap kunde resultera i maktlöshet och frustration för socialsekreterarna i arbetet med de drabbade flickorna. Vidare skriver författarna att socialsekreterare inte upplever sig ha tillräcklig erfarenhet för att använda sig av ett riskbedömningsinstrument. Detta är orsaken till att socialtjänsten valt bort dessa instrument på vissa arbetsplatser, istället har man anlitat konsulter som är specialister på riskbedömningsinstrumentet. I en studie (Baianstovu, 2017) kring socialtjänstens svårigheter i hanteringen av HRV ärenden lyfts det fram att vissa socialsekreterare kände att de saknar redskap för att ta reda på vilka komponenter som är betydelsefulla i mötet med klienten. Författaren berättar att socialsekreterare var osäkra på hur de skulle ställa frågor utan att kränka människor eller stigmatisera dem. Vidare berättar författaren att socialsekreterare upplevde osäkerhet kring när grupptillhörighet som religion, ras, kön, sexualitet, ålder och normer ansågs vara viktiga, och när dessa beståndsdelar ska vägas samman med personens individuella erfarenheter och livshistoria.

2.5 Förebyggande arbete mot HRV

Motverkande av HRV kräver åtgärder riktade mot både allmänheten och yrkesverksamma, men främst socialtjänsten. Satsningen bör riktas parallellt mot allmänheten och socialtjänsten som ett steg mot att öka förståelsen för HRV. Detta för att uppmärksamma fler HRV fall och framförallt att hindra hedersvåldet från att inträffa (Gill & Birkbeck, 2014). Däremot anser Darvishpour (2018) att det förebyggande arbetet mot HRV bör fokusera på att

öka jämställdheten genom att öka kvinnors och barns maktresurser samt integrera männen genom att öka kunskapen gällande de svenska normerna. Författaren lyfter fram ett flertal faktorer som inkluderar att öka kvinnors och barns maktresurser i olika förhållanden, arbetet mot diskriminering och marginalisering samt att höja välfärden. Vidare framhäver författaren att man bör stärka insatserna inom socialtjänsten genom att förhålla sig till ett intersektionellt och ett antirasistiskt perspektiv som grundas i ett inkluderande perspektiv. Detta för att hindra ett "vi" och ett "de" tänkande som bidrar till att öka den etniska klyftan. Carbin (2010) stärker resonemanget och betonar att det är viktigt att inte bilda uppdelningar mellan invandrare och svenskar. Vidare framhäver författaren att uttalanden som kan kopplas till rasistiska generaliserande organisationers yttranden bör motverkas. För att ta avstånd från ett "vi" och "de" tänkande är det viktigt att benämningarna på de utsatta flickorna pekar just på problematiken. Författaren lyfter upp ett exempel på regeringens stora satsning för att motverka HRV, då flickorna kallades för "utsatta flickor i patriarkala familjer". Uttrycket i citatet lyfter fram vikten av att motarbeta ett "vi" och "de" tänkande. "Utsatta flickor i invandrarfamiljer" skulle vara en benämning som ökar den etniska klyftan. Däremot betonar studien (Björktomta, 2007) att fokus bör ligga på socialtjänsten som borde höja kunskapsnivån om HRV. En ytterligare åtgärd vad gäller förebyggande arbete av HRV är att socialsekreterare bör ha tillgång till checklistor av olika slag för att underlätta bedömning och handläggning. Även rapporten Länsstyrelsen (2015) bekräftar detta och betonar att socialtjänsten är i behov av utbildning kring metodstöd inom HRV. Syftet med utbildningen är att underlätta för socialsekreterare vid bedömning av risker samt hot inom hedersvåldet. Rapporten framhäver att det finns ett relativt stort kunskapsgap och brister kring bedömningar hos socialsekreterarna inom socialtjänsten runt om i Sverige. Detta leder till att individer som blivit utsatta för hedersvåldet riskerar att utsättas för fara. De utsatta flickorna riskerar därmed att inte få det skydd och hjälp de behöver. För att hindra detta samt underlätta för samtliga yrkesverksamma vid bedömning av ett hedersärende betonar rapporten att dessa behöver en utbildning inom hot och riskbedömningsinstrument, vilket benämns "PATRIARK". Detta instrument skulle skapa bättre förutsättningar för socialsekreterarna och därmed leda till säkrare bedömningar av hedersärenden.

3. Teoretiska perspektiv

Under detta avsnitt kommer två teoretiska utgångspunkter att lyftas fram. Vidare kommer kritik mot teorierna vilket är det kulturbetingade perspektivet samt det intersektionella perspektivet att framföras.

3.1 Kulturella skillnaders betydelse för HRV

Ett kulturbetingat perspektiv på heder är ett resultat av en olikartad kultur till skillnad från den västerländska/svenska kulturen. Hederskulturen omfattar ett synsätt som särskiljer män och kvinnor. Begreppet syftar till att utövarna av hedersvåldet berättigar våldet mot kvinnor genom hänvisning till kulturen, men egentligen kan utövarna också vara offer för hederskulturen genom att de själva blir påtvingade att utföra våldshandlingen. Utövarna av HRV tar endast sin del av skulden för kollektivets skull. Det är med andra ord kollektivets rätt att kunna styra över kvinnan, vilket innebär att denne ska lyda kollektivet, som innebär familj och släkt (Wikan, 2004). En annan studie (Hirdman, 2002) har en liknande uppfattning som Wikan och skriver om genusordningar där kulturen skiljer sig beroende på land och tidsperiod. Genusordningen i Sverige baseras på ett jämställdhetstänkande där våldet mot kvinnor anses vara en del av uråldriga traditioner med ännu mer kvinnoförtryckande genusordning. Författaren berättar vidare att man bör uppmärksamma skillnaderna mellan de olika genusordningarna. Hon lyfter upp mordet på Fadime och menar att det är en följd av olika kulturella genusordningar där segregationen var huvudskälet till hedersmordet.

Schlytter (2002) beskriver att HRV inte är en enskild handling, utan flera parter är inblandade som tidigare nämnts. Ett skäl till att HRV utövas är att utövaren av våldet blir

drabbad av påtryckningar från familj och släkt som leder till att männen hamnar i en underordnad position. Vidare förklarar Schlytter att påtryckningar utövas av de äldre männen mot den unge mannen som blir utnämnd till att utföra mordet på kvinnan för att återställa hedern. Den unge mannen som utför mordet blir själv ett offer på grund av familjens och släktens förväntningar. Vidare skriver författaren att det finns en maktordning bland männen i släkten. Detta innebär att de äldre männen har legitimitet att utse utövaren som ska utföra gärningen.

3.1.1 Kulturaliserande attityd inom socialtjänsten kring HRV

I en studie (Baianstovu, 2017) lyfter författaren upp kulturalisering som en föreställning inom socialtjänsten. Hon betonar betydelsen av socialtjänstens interaktion i mötet med individer från Mellanöstern där kulturaliserande stereotyper förekommer. Författaren lyfter fram samspelet mellan invandrade män och socialtjänsten där dessa män upplever att de befinner sig i underläge när de sitter i möte med socialsekreterare. Hon förklarar att detta beror på att de kulturaliserade männen känner att de betraktas i första hand som kulturella personer vilket leder till att de får det svårt att uppmärksamma sin personlighet och sina individuella problem. Vidare berättar författaren att socialsekreterare upplever att stereotyperna leder till att män från Afrika och Mellanöstern kan reagera och visa frustration över hur socialsekreterare hanterar exempelvis ett LVU omhändertagande. Männen kan yttra sig om att socialsekreterare inte hade tvångsomhändertagit barnen om mannen hade varit svensk. Enligt Baianstovu upplever socialsekreterare att det är förståeligt att männen utifrån ovanstående resonemang reagerar på ett negativt sätt eftersom de är i underläge i förhållande till tjänstemännen som är myndighetspersoner. Författaren berättar vidare att detta skapar en känsla av otillräcklighet hos socialsekreterare på grund av att de känner sig kategoriserade på så sätt som inte stämmer överens med deras ställning eller yrkesidentitet.

3.1.2 Kritik mot det kulturaliserande synsättet

Flera författare riktar kritik mot det kulturaliserande synsättet som exempelvis i en studie (Darvishpour, 2018) som beskriver att det kulturaliserande synsättet är kopplat till heder och menar att det grundas i ett "vi" och "de" tänk där "de", invandrarna, är problemet och "vi" med svenska normer är lösningen. Vidare riktar Darvishpour (2010) kritik mot perspektivet och förklarar att begränsning av HRV till en viss etnisk eller kulturell fråga kan leda till att öka stereotyper och fördomar gentemot individer med invandrarbakgrund. Han menar att om fokus endast hamnar på kulturella faktorer vid analys av hedersproblematik ökar risken för att ge en ensidig och orättvis bild av människor med andra etniska eller kulturella bakgrunder. Detta i sin tur ökar risken för att ett "vi och de" tänkande förstärks. I en annan studie (Darvishpour och Ladhenperäs, 2014) kritiserar perspektivet för att utesluta andra faktorer som har en inverkan på hedersförtrycket. Exempel på faktorerna är etnicitet, familjers kön, ålder, klass och socioekonomisk bakgrund mm. Mojab (2002) riktar också kritik mot perspektivet och hävdar att man inte bör vara rädd för att döma den kultur, tradition eller religion som sanktionerar dessa brott. Mojab betonar dock att perspektivet förespråkar tolerans och respekt för kulturella skillnaderna, vilket hon anser vara grundorsaken till HRV.

3.2 HRV ur ett intersektionellt perspektiv

Under denna rubrik kommer begreppet HRV att lyftas upp ur ett intersektionellt perspektiv. De los Reyes (2005) beskriver det intersektionella perspektivet som en samhällelig maktordning där skärningspunkten baseras på klass, etnicitet och genus. Dessa karaktärsdrag orsakar föreställningar som leder till ojämlikheter och förtryck som i sin tur kan leda till utestängning, begränsning och kontroll. Andra författare (t.ex. Carbin, 2010; Darvishpour och Ladhenperä, 2014) lyfter fram vikten av att uppmärksamma kulturella faktorer. Författarna framhäver i studierna att kultur inte är ett stadigvarande begrepp, dock förändras begreppet med tiden och i interaktion mellan olika människor och samhällen. Å

andra sidan lyfter författarna fram att fokus ej bör ligga på särskilda hederskulturer i vissa länder samt kulturella skillnader bland invandrare och svenskar. Baianstovu som också är en förespråkare för detta perspektiv betonar i en studie (2017) betydelsen av att uppmärksamma andra faktorer än de kulturella. Det intersektionella perspektivet har ett mångdimensionellt synsätt som kombinerar olika maktrelationer som uppstår i förhållande till olika kategorier som exempelvis klass, generation, etnicitet samt kön etc. Dessa kategorier bildar en över- och underordning i interaktionen mellan individer (Baianstovu, 2017).

Darvishpour uppger att begreppet HRV i visst avseende är problematiskt och för att skapa sig en förenklad förståelse av begreppet använder författaren det intersektionella perspektivet. Författaren förklarar att allt våld inom invandrarfamiljer inte är kopplat till heder och intersektionalitetsbegreppet underlättar förståelsen av HRV i synnerhet när det kommer till maktrelationerna (Darvishpour, 2006). Darvishpour framhäver ytterligare ett synsätt i en studie (2015) som lyfter upp kontraster i uppfattningen av olika kulturer gällande HRV mellan västerländska länder och resten av världen men främst mellanöstern. Kultur har en stor betydelse menar författaren och västerländska länder anser sin kultur som civiliserad i jämförelse med kulturer i mellanöstern som tycks vara ociviliserad och primitiv. Det vill säga att västerländska länder har en uppfattning om att deras kultur hamnar i överordning jämfört med mellanösterns kultur (Darvishpour, 2015).

Enligt Mattson (2015) är intersektionalitet ett begrepp som syftar till att belysa hur olika kategorier som klass, kön och etnicitet samt maktstrukturer förenas och hur dessa kan influera varandra. Vidare skriver författaren att begreppet lyfter fram interaktionen och skärningspunkten mellan olika mönster samt kategorier. Dessa kategorier är uppbyggda på ett visst sätt som varierar i styrka beroende på vilken miljö som omger dem. Därmed är kategorierna i behov av varandra samt kontexten. Interaktionen som skapas mellan kategorierna leder till uppbyggnaden av ojämlikhet.

Mattson (2015) skriver att genom intersektionalitet kan man analysera de fall som männen anses vara förövare i. Etnicitet har blivit en huvudkategori när det rör mannens våld mot kvinnan alternativt barnen. I och med detta skapas föreställningar där mannens etnicitet anses vara avgörande för att förknippa våldet eller förtrycket med heder eller inte. När man kombinerar andra underordnade kategorier som kultur och etnicitet kan det leda till att dessa stereotypiska föreställningar upprätthålls. Exempel på detta är som tidigare nämnts då män med invandrarbakgrund brukar våld mot kvinnor och barn, så anses gärningen ha sin grund i hederskulturen. Detta resonemang påvisar att kopplingen mellan makt, våld och kön utformas genom kulturella föreställningar. I och med detta resonemang blir det enklare att begripa sig på maktrelationer kring hedersärenden som råder i ett svenskt samhälle.

3.2.1 Intersektionalistiskt strategi inom socialtjänsten

För att tillämpa intersektionalitet i praktiken förklarar Baianstovu i en studie (2017) att man bör förstå både stereotypa föreställningar samt praktikens moral och kraft och dess påverkan vid mötet med klienter. Detta anses vara ett uttryck för etiska uppfattningar och förtrycksordningar i olika gemensamma kontexter som kan vara viktiga vid interaktionen i mötet. När socialsekreterare och klient sitter i möte för att undersöka hur situationen ska uppfattas och om det förekommer problem, är det som sker mellan de två människorna inte en isolerad händelse. Känslan och uppfattningen som klienten bildar skapas av det som händer under mötet, men samtidigt formas den av lagar och organisatoriska ramverk, politik och rättstänkande samt samarbetsaktörer som skola, rättsväsende och sjukvård. Ibland kan till och med familj eller anhöriga vara involverade i situationen. I mötet mellan socialsekreterare och klient som gäller HRV är det inte bara de svenska normerna och rättstänkandet som aktualiseras, utan även klientens minoritetsgrupps normer och värderingar, oavsett om klienten förhåller sig till dem eller inte. Detta uppstår oavsett om hederskulturen praktiseras hos klienten eller om det beror på förutfattade meningar om den

andres kultur. Vid dessa möten skapas flera olika norm- och rättssystem som bryts ned i och emot identiteter, kategorier och stereotyper av olika slag. Detta leder till att mötet upplevs väldigt laddat. Det betyder att krav och krafter har en betydelse för hur mötet mellan socialsekreterare och klient går, men däremot är det ämnet eller ärendet som styr vilka krav och krafter som sätts upp i mötet. När man nämner krav och krafter så går man även in på makt. Makt är inblandat i alla sociala interaktioner (Baianstovu, 2017).

3.2.2 Kritik mot det intersektionella perspektivet

Det intersektionella perspektivet är komplicerat och svårt att tillämpa inom socialt arbete. Det beror främst på att socialarbetares uppfattningar om olika kategorier såsom ålder, sexualitet och kön är laddade med värderingar och därför kan det bli motsatta följder när man försöker tillämpa perspektivet. Det vill säga att de kulturella konflikterna vanligtvis kretsar kring de laddade kategorierna (Baianstovu, 2017).

I studier som (tex. Darvispour och Ladhenperä, 2014; Darvispour; 2010, 2014) uttrycker författarna en problematik kring att rikta för stort fokus mot kulturen, eftersom HRV tenderar att relateras med vissa specifika kulturer. En sådan utgångspunkt kritiserar i en annan studie (Mojab, 2004) gällande kulturellevismen. Mojab hävdar att ett sådant argument kan leda till att samhällen bortser från det kulturella orsakssambandet kring HRV. Studien påpekar att de västerländska samhällena har en tendens att tillåta kulturella olikheter, i och med detta finns det risk för legitimering av hedersvåldet inom kulturer. Författaren exemplifierar hur västerländska forskare brukar bortse från kvinnor och flickor som drabbas av misshandel, våldtäkter, förtryck m.m. i miljöer i Mellanöstern där HRV är mer förekommande.

4. Metod

I detta avsnitt kommer metoden för studien att presenteras. Här kommer val av metod, urval, datainsamlingsprocessen, genomförande, databearbetning, analys av metod samt validitet och reliabilitet att diskuteras. Slutligen kommer de forskningsetiska principerna att introduceras.

4.1 Val av metod

Studien utgår ifrån en kvalitativ datainsamlingsmetod för att undersöka studiens forskningsfrågor utifrån socialsekreterarnas upplevelser och erfarenheter kring hanteringen av HRV. Bryman (2011) skriver att utgångsläget för kvalitativ forskning innebär att undersöka vad respondenterna anser vara betydelsefullt. Författaren menar att det är viktigt att skapa en uppfattning kring respondenternas uppförande och åsikter. Detta för att kunna ta del av dessa vid besvarande av forskningsfrågorna. Genom intervjuforskning får forskaren fram individernas egna uppfattningar och upplevelser (Kvale & Brinkmann, 2014). Vidare förklarar författarna att kvalitativ metod riktar sig mot ett inre värde av kunskap till skillnad från kvantitativ kunskap. Syftet med metoden är att ge en detaljerad framställning av respondenternas upplevelse samt få mer djupgående svar från respondenterna samt deras egna ställningstagande kring studiens forskningsfrågor (Kvale & Brinkmann 2014). Genom semistrukturerade intervjuer undersöks respondenternas uppfattningar av studiens frågeställningar. Vidare menar författaren att kvalitativ datainsamlingsmetod skapar en subjektiv föreställning. I denna studie är det viktigt med subjektivism för att få med respondenternas egna föreställningar och åsikter. Vår studie utgår ifrån en deduktiv ansats eftersom syfte och frågeställningar besvaras genom att empirin ställs mot teoretiska perspektiven. Bryman (2011) framhåller att en deduktiv studie utgår ifrån en teoretisk utgångspunkt för att besvara syfte och frågeställningar.

4.2 Urval

Samtliga socialsekreterare har erfarenheter kring HRV och arbetar mot detta. Respondenterna valdes med ett bekvämlighetsurval. Enligt Bryman (2011) bygger ett bekvämlighetsurval på vad som är mest komfortabelt för forskaren samt vilka respondenter som blir enklast att nå. Författaren nämner ett flertal fördelar med detta urval, bland annat att det är billigt, snabbt och enkelt. Utifrån begränsningar när det gäller budget och tidsram anser vi att bekvämlighetsurval är mest lämpligt för vår studie. Studiens inklusionskriterier är att respondenterna skulle vara socialsekreterare som arbetar med HRV. Anledningen till detta är att vi vill avgränsa vår studie. Undersökningen baserades på intervjuer med sex socialsekreterare inom socialtjänstens enhet för barn och ungdom och våld i nära relationer.

4.3 Datainsamling och genomförande

Inom den kvalitativa forskningen finns det ett flertal sätt att genomföra intervjuer. I denna uppsats används semistrukturerad intervju som datainsamlingsmetod som tidigare nämnts, detta innebär att forskaren har en intervjuguide i form av en lista över olika teman som hen vill ta upp. Genom tillämpning av semistrukturerade intervjuer finns det även utrymme för följdfrågor (Bryman, 2011). Metodvalet baseras på att försöka samla in stor mängd samt givande kunskap och samtidigt undvika att förlora kunskap genom att endast fokusera på särskilda frågor. Denna metod är smidig och fungerar därmed för forskningen eftersom tanken är att få ut en stor mängd information ur en liten grupp. Samtidigt får respondenterna chans att fylla ut med fakta som man möjligtvis har glömt att fråga om.

För att hitta respondenter till studien har vi sökt på två kommuners hemsidor i Sverige. Därefter kontaktades socialsekreterare som arbetar med HRV ärenden i respektive kommun. Flera tilltänkta socialsekreterare i den ena kommunen valde att avböja intervjuer på grund av den höga arbetsbelastningen som råder under denna period i samtliga verksamheter. Flera socialsekreterare i den andra kommunen tackade ja till intervjusamtal vilket resulterade till att fokus enbart hamnade på denna kommun. Innan intervjuerna kontrollerades om respondenterna var redo att delta och ifall de hade några funderingar kring intervjun eller studien i helhet. Före intervjun utformades en intervjuguide med förutbestämda frågor som utgångspunkt, vidare fanns möjlighet för följdfrågor till respondenten. Bryman (2011) förklarar begreppet "intervjuguide" som en kort minneslista som ämnar fylla forskningsområdet i semistrukturerade intervjuer. Totalt genomfördes sex kvalitativa intervjuer med socialsekreterare inom socialtjänsten i en kommun i Mellansverige. Samtliga intervjuer varade mellan 30–40 minuter och ägde rum på respektive arbetsplats. Enligt Ahrne & Svensson (2015) skall intervjuare undvika att välja samtal i familjemiljön där privata känslor kan uppkomma, däremot är det mest lämpligt att utföra intervjun på arbetsplatsen där respondenten får möjlighet att uttrycka sig professionellt i rollen som i detta fall socialsekreterare.

Eftersom intervjuerna med deltagarna skedde på plats har kommunikationen varit mer tydlig genom verbala och icke verbala signaler som exempelvis gester, ansiktsmimik och ögonkontakt. Detta skulle inte kunna ske utifall intervjuerna skedde via exempelvis via telefonintervjuer eller via enkäter. Efter varje genomförd intervju har vi tillsammans transkriberat intervjumaterialet för att därefter analysera och sammanställa samtliga intervjuer, vilket kommer diskuteras under analysmetoden. Under studiens gång har arbetet varit jämnt fördelat. Vi har skrivit samtliga delar av uppsatsen tillsammans för att få en röd tråd i studien.

4.4 Databearbetning och analys av metod

En tematisk analys har använts i denna studie och enligt Bryman (2011) är tematisk analys ett vanligt angreppssätt när det berör kvalitativa data. Efter varje genomförd intervju har vi transkriberat intervjuerna, vilket var tidskrävande, detta eftersom vi ordagrant skrev ner respondentens svar. I och med att viktig information fanns i berättelserna var det extra

viktigt att inte utelämna något. Bryman (2011) berättar att en transkribering har flera fördelar, exempelvis får forskaren med allt som sägs från respondenten under intervjun vilket resulterar till att viktiga fakta inte uteblir och dessutom förenklas analysarbetet. Därefter kodades respondenternas svar. Kodningen av intervjumaterialet sammanställdes utifrån syfte och frågeställningar. För att välja ut det väsentliga resultatet valdes relevanta ord som insatser, hinder och förebyggande och delades in i olika teman. Bryman skriver att tematisk analys utgår ifrån kodning som underlättar när forskaren sedan söker efter generella teman från intervjutranskriberingen. Vidare menar författaren att tematisk analys är en metod för att skapa centrala teman och subteman från resultatet av respondentens yttrande. Detta underlättade arbetet för oss när det gällde att hitta likheter och skiljaktigheter i respondenternas uttryck för att kunna jämföra dessa. De teoretiska perspektiven användes som verktyg för att analysera respondenternas syn på HRV utifrån kultur, etnicitet, kön, klass och makt mm., samt hur detta påverkade hanteringen. Respondenternas syn har sedan analyserats samt kopplats eller jämförts med tidigare forskning under studiens resultat. Vidare har de teoretiska perspektiven använts för att analysera vilka hinder, utmaningar och förebyggande möjligheter som respondenterna menade fanns i hanteringen av HRV.

4.5 Validitet och reliabilitet

Validitet handlar enligt Kvale & Brinkmann (2014) om att studien mäter det som är avsett att mätas. Denna studie var ämnad för socialsekreterare och deras upplevelse kring hanteringen av HRV. Intervjufrågorna formulerades utifrån studiens syfte och frågeställningar. Utifrån resultatet i intervjuerna har forskningen mätt det som var avsett att mäta.

Bryman (2011) påstår att man inte skall använda sig av validitet och reliabilitet när det gäller kvalitativa studier och menar att de passar bättre på kvantitativa forskningar. Vidare menar författaren att det är många detaljer som kan påverka resultatet i kvalitativa studier. Med reliabilitet menar Kvale & Brinkmann (2014) att ett resultat som kan återupprepas flera gånger och som visar på samma resultat betraktas ha hög reliabilitet. Denna studie har inte testats genom att upprepa intervjuerna, men troligtvis skulle resultatet se annorlunda ut med tanke på Brymans resonemang då ändring av detaljer har en vital betydelse för slutresultatet. Det innebär att undersökningen inte är representativ och därmed kan resultatet inte generaliseras.

4.6 Etiska Principer

Under studiens gång har vi förhållit oss till de fyra etiska principerna som är följande; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. Under varje intervju blev respondenterna tillfrågade om materialet kunde spelas in på band för att därefter kunna transkribera innehållet. Samtliga respondenter gav samtycke till detta. Vidare informerades respondenterna om att intervjumaterialet endast kommer att tillämpas för forskningsändamål och att respektive respondent kan hoppa av intervjun när som helst. Vi stötte inte på några etiska problem. Samtliga respondenter blev även informerade om de etiska aspekterna via ett missivbrev som skickades ut via mejl.

5. Resultat och analys

I denna del kommer studiens resultat och analys att redovisas med citat från respondenterna samt en koppling till studiens valda teorier och tidigare forskning. För att besvara studiens frågeställningar utgår vi ifrån tre teman: socialtjänstens hantering och insatser för HRV, förebyggande arbete mot HRV, hinder och utmaningar för socialtjänsten kring HRV. Under denna rubrik kommer även en beskrivning av socialsekreterarna som deltog i studien. Nedan kommer en kort beskrivning av samtliga respondenter.

Respondent 1-Tog examen som socionom och har några års erfarenhet av socialt arbete. Arbetat som socialsekreterare sedan 2016 och är för närvarande på enheten Barn och ungdoms mottagningsenhet. Tidigare arbetat med ensamkommande barn på ett HVB hem.

Respondent 2-Har socionomexamen och har arbetat som socialsekreterare på Barn och ungdoms utredningsenhet sedan december 2016. Har även arbetat med ensamkommande barn. Respondenten förklarar att hen i stort sett bara arbetat med Barn och barn och ungdomsärenden sedan hen tog examen.

Respondent 3-Är beteendevetare och arbetar som socialsekreterare inom Våld i nära relationer. Har en mångårig erfarenhet inom socialt arbete.

Respondent 4-Tog socionomexamen flera år tillbaka och är relativ ny på sin arbetsplats. För närvarande arbetar hen som socialsekreterare på Vuxenheten och har arbetat där sedan Juli 2018. Tidigare arbetat i en annan kommun i Sverige.

Respondent 5-Är socionom och arbetar som socialsekreterare på enheten för Våld i nära relationer. Respondenten uppger att hen har flera års erfarenhet inom socialt arbete.

Respondent 6-Är socionom och arbetar för tillfället på enheten för Våld i nära relationer som socialsekreterare. Respondenten är nyexaminerad sedan några månader tillbaka. Majoriteten av respondenterna saknar en mångårig erfarenhet av socialt arbete.

5.1 Ärendehantering och insatser för HRV

Enligt tidigare forskning har socialtjänsten en betydelsefull roll när offret ska beviljas skydd och vanligtvis kontaktar flickorna själva socialtjänsten för stöd och hjälp när situationen är akut. Ett annat sätt är då en anmälan inkommer till socialtjänsten (Björktomta, 2007). Samtliga respondenter framhåller att flickorna oftast självmant kommer och söker hjälp hos socialtjänsten. Detta sker antingen via mottagningsenheten eller socialjouren beroende tid på dygnet. Ett citat från respondent 3 kring detta beskriver det så här:

...men oftast är det klienten själv som tar kontakt med mottagningsenheten eller socialjouren och detta beror på vilken tid de hör av sig. Sen så inkommer orosanmälningar och dessa kommer oftast in från skolor och landsting, så det är väldigt viktigt att vi samverkar med andra myndigheter. Tyvärr är vi dåliga på det...

Vidare är samtliga respondenter överens om hur HRV ärenden hanteras efter att de inkommit till socialtjänsten. Det vill säga att när det existerar en misstanke om att en flicka är drabbad av HRV görs en skyddsbedömning för att se om flickan är i behov av omedelbart skydd. Respondenterna betonar att det oftast finns behov av omedelbart skydd och då placeras flickan på ett skyddat boende för att sedan gå vidare med utredningen därifrån. Sådana ärenden klassas som akuta och kallas för röda ärenden. Dessa ärenden innebär att de innefattar våld och därmed krävs ett omedelbart skydd. Resonemanget exemplifieras genom hur respondent 3 framhåller detta:

Vid röda ärenden följer man inte den vardagliga rutinen genom att boka in dem på samtal utan de får komma in på en gång eller hämtas. Många gånger är det ungdomen själv som kontaktar socialjouren eller mottagningsenheten beroende på tid på dygnet och de här ärendena ser vi som akuta, och då brukar vi kalla dem för röda ärenden, och det är alla ärenden som innefattar våld och där det krävs ett direkt skydd. Det innebär att man går inte igenom samma process där man gör en förhandsbedömning och sen väntar och sen kommer det till oss på utredningsenheten utan det kommer på en gång till oss innan utredningen. Någon tar tag i det dag ett så att det är en snabb gång och ett snabbt agerande.

Även forskning (Björktomta, 2007) betonar att riskbedömning utförs innan ett ärende utreds för att se om offret är i behov av omedelbart skydd. Respondent 1 lyfter fram att det oftast krävs två tillfällen för att få igenom en lyckad skyddsplacering för flickorna. Hen påpekar att flickorna kan känna att det blir tungt på grund av saknaden av familjen vilket leder till att de ringer hem och då lovar föräldrarna att det ska bli bättre. När flickorna återvänder till familjen är det bra ett tag, men med tiden trappas övervakningen återigen upp och då kontaktas socialtjänsten igen. Vidare berättar respondenten att det är vid andra tillfället som skyddsplaceringar många gånger blir lyckad. Respondenten förklarar vidare att de flesta flickorna inte har kännedom om vilka konsekvenser en skyddsplacering kan ha. Även respondent 5 ger uttryck för detta:

Ja absolut, visst finns det risker för en kvinna som är i ett skyddat boende. Flickan mår ju inte bra när hon är tvungen att isolera sig och ta avstånd från sina nära och kära. Då kan det hända att flickan vill tillbaka till sina föräldrar på grund av saknaden för familjen. Det är ju psykiskt påfrestande att bo på ett skyddat boende, det är inte alltid lätt.

Vissa studier (tex. Linell, 2016; Korteweg, 2013) lyfter fram att socialsekreterarna beskrev flickorna som ambivalenta och fulla av motsättningar som gjorde det svårt att bedöma deras trovärdighet. Respondent 2 bekräftar detta och berättar att vissa flickor ibland kan ljuga för att komma bort från föräldrarna. Hen säger så här:

Ibland är tjejerna oärliga vilket de kan erkänna vid ett senare skede men sånt kan inte vi upptäcka eller ifrågasätta vid mötet. Vissa tjejer lever i en väldigt svår situation och ibland gör de allt för att komma bort från familjen. Det kan hända att de ljuger, men det är sällan, men det händer för att flickorna vill ju komma bort.

Respondent 1 ger ytterligare uttryck för detta:

...för flickan kan ju säga massor till mig, men när ja pratar med föräldrarna så är det inte såhär alls. Så det är jättesvårt. För jag vet att många kanske vill fly för de tror att gräset är grönare på andra sidan, så de säger till exempel att mina föräldrar gör det här och det där. Man placerar flickan akut och sen efter så säger hon att nej det var bättre hemma, det var inte som jag sa.

Björktomta (2007) lyfter fram att vid inledning av ett ärende där det inte råder omedelbar skyddsplacering kallas de berörda till möte. I studien (Schlytter och Linell, 2008) påpekar författarna att socialsekreterare upplever svårigheter i mötet med de aktuella flickorna och deras familjer. Majoriteten av respondenterna bekräftar detta och påpekar att hanteringen av HRV ärenden kan i viss mån vara komplicerad. Det finns flera faktorer som försvårar ärendet för socialsekreterare. Respondent 6 illustrerar sitt uttalande på detta vis:

Skyddsaspekten är ju jätteviktig att tänka på som socialsekreterare då man behöver erhålla en bred förståelse kring flickornas situation och vad det innebär. Ibland vet vi inte hur vi ska agera, vilket komplicerar vårt arbete.

Vidare ger respondent 6 uttryck för detta:

Kompetens är inte tillräcklig, det är fortfarande svårt. Sen är det fortfarande vissa som kan mer än andra, så är det ju. Jag tror man lär sig mer om man haft egna ärenden, många har ju jobbat med hedersärenden. Då har de ju givetvis fått mer kunskap.

Respondent 5 berättar ytterligare om att kompetensen inte är tillräcklig på detta sätt:

... vi behöver mer kunskap om andras kulturer för att få mer förståelse kring varför de agerar på ett sätt som de gör. Det krävs att vi gräver djupare i klientens kultur och deras

normer. Och där brister vi självklart. Genom att ha kunskap om andra kulturer tror jag att handläggningen blir bättre.

Enligt forskning kring socialtjänstens hantering av HRV ärenden kan det förekomma en viss diskriminering gentemot etniska grupper som exempelvis romer. Forskning betonar att det finns en viss tolerans bland socialsekreterare för romerska barns negativa förhållanden i jämförelse med andra etniska grupper (Schlytter och Linell, 2010). Majoriteten av respondenterna påpekade att man inte behandlar romer olika jämfört med andra etniska grupper. Detta anses vara en positiv aspekt som avvisas av bland annat Respondent 6:

Jag har aldrig varit med om att man behandlar några etniska grupper olika. Sen är ju jag ganska ny på jobbet, men jag har svårt att tro att man tänker på det viset. Asså nej, det är inte ok oavsett vart barnen kommer ifrån så är gör vi allt vi kan för att förse barnen med hjälp och stöd.

Även respondent 4 uttrycker sig kring diskriminering gentemot etniska grupper på detta vis:

Jaha, är det så. Det är i alla fall inget jag känner till för vi är väldigt måna om att behandla alla lika oavsett tro eller nationalitet. Men är det så att någon personal särbehandlar vissa grupper olika är det ju ett misslyckande från vår sida. Vi försöker alltid sträva efter att människor får en rättvis bedömning.

Carbin (2010) lyfter fram en annan aspekt av problematik kring ärendehantering. Författaren hävdar att flickorna kontrolleras på olika sätt och menar att hedersproblematiken tidigare kännetecknades av tvångsgifte och hedersmord, men senare kom andra avseenden att innefatta HRV som att inte få sminka sig eller förbud mot att ha pojkvän. I och med detta berättar författaren att det uppstår ett nytt problematiskt dilemma för socialsekreterare kring hantering av HRV.

Respondent 4 lyfter upp den kulturella bakgrunden hos flickorna, och menar att kulturen är okänd för majoriteten av socialsekreterare och detta skapar en osäkerhet i hantering av ärendet men även i mötet med flickorna. Respondenten förklarar vidare att eftersom ämnet är nytt och de flesta som stöter på HRV saknar spetskompetens försvåras arbetet och ofta blir det svårt att veta vad som är bäst för offren. Schlytter och Linell (2010) förklarar att osäkerhet som socialsekreterare upplever kan leda till att flickorna inte får det stöd och skydd som de är i behov av. En annan studie (De los reyes, 2003) delar liknande åsikter gällande osäkerhet i socialtjänstens hantering av HRV utredningar och menar att flickor som blivit utsatta för våld tenderar att missbedömas, missförstås och bortprioriteras av socialtjänsten.

Respondent 4 hävdade att hen ibland kände sig väldigt osäker. Respondenten förklarade att det kan vara svårbedömt hur flickornas situation ska uppfattas. Även Olsson och Bergman påpekar detta i en studie (2018) och lyfter upp samma problem, nämligen att socialsekreterare som upplever brist på kompetens i många fall resulterar i att de blir tvungna att gå på egna erfarenheter eller i vissa fall på magkänslan.

När det handlar om vilka insatser som finns att erbjuda de utsatta flickorna är alla respondenter överens om att det finns olika former av insatser. Respondent 1 uttalar sig på detta vis:

Det vi har är skydd alltså vi kan skyddsplacera, men då måste vi ta ett LVU då tvångsomhändertagande, ingen ska veta vart de bor och så. Sen har vi ju stödinsatser i form av stöd till föräldrar, samtal, familjebehandling. Sen finns det ett "Stopp Team" det är också en insats och de jobbar mycket med våld, föräldrar som utövar våld. Men sen jobbar de också mycket med ungdomar som är utsatta för våld så det är också en insats man kan ge till ungdomar.

Respondent 2 framhäver att även insatser riktade mot föräldrarna finns att erbjuda:

A det har vi. Vi har STOPP för män, STOPP verksamheten. Och sen finns det också för kvinnor. Sen är barnhuset för barnen. Vi har olika serviceinsatser. Man vill ju förebygga, bryta när det här med heder inträffar.

5.2 Hinder och utmaningar för socialtjänsten kring HRV

Socialtjänsten kan uppleva både hinder och utmaningar i samband med hedersärenden. Denna problematik lyfts fram av samtliga respondenter som berättar om svårigheten att skilja på om ett ärende handlar om hedersvåld eller annan typ av våld. Respondent 3 uttrycker sig på följande sätt:

...ibland är det svårt att skilja på om situationen gäller hedersvåld eller om det är vanligt våld. Oftast beror detta på att vi helt enkelt saknar kompetens både kring ämnet och de här flickornas bakgrund. Samtidigt kan jag tycka att kollegor med samma kultur kan ha en fördel då de har en bredare uppfattning utifrån kultur och miljö osv.

Genom de olika resonemangen ovan framhävs en bild av att de flesta socialsekreterarna upplever svårigheter i mötet med flickorna. En studie (Wikström och Ghazinour, 2010) påpekar att socialsekreterare har svårigheter att avgöra vad som anses vara hedersvåld och andra former av våld. En annan studie (Schlytter och Linell, 2008) bekräftar respondentens argumentation och hävdar att socialsekreterare upplever hanteringen av HRV ärenden som komplicerad och svårbedömd eftersom de saknar spetskompetens för att kunna förstå sig på flickornas situation. Även respondent 6 uttrycker sig om detta:

Eftersom hedersvåldet är ganska nytt så har vi inte så mycket kunskap kring det, men vi får mer och mer kunskap ju mer vi arbetar med det. Jag tycker även att vi har brist på kunskap när det kommer till flickornas kultur. Detta skulle jag vilja lära mig mer om.

Även respondent 4 uttrycker sig kring detta:

Oftast saknar socialsekreterare utbildning inom HRV. Det beror oftast på att det är en väldigt hög arbetsbelastning när man jobbar som socialsekreterare och detta leder till en hög personalomsättning på socialtjänsten. Så socialsekreterarna är ofta nya och oerfarna på arbetsplatsen. Jag känner även att man inte får möjlighet till att gå på utbildningar som man önskar då det inte finns möjlighet till detta. Där tycker jag att politikerna ska satsa mer pengar på och verkligen inse att HRV är ett stort problem i samhället

Carbin (2010) framhäver en annan typ av utmaning vid socialsekreterares ingripande. Hon skriver att orsakerna kring osäkerheten kan bero på att socialsekreterare är aktsamma för att bli anklagade för rasism. Respondent 5 ger uttryck för detta:

Ibland kan mötet med våldsutövare bli spänt. Vi försöker liksom utreda och skaffa information kring fallet och då kan vissa vårdnadshavare eller makar bli utåtagerande. Det kan bli konstigt ibland, jag menar vi måste få till oss viktig information för att kunna göra en bra utredning och säkerställa stöd och hjälp för den våldsutsatta flickan. Problemet är att föräldrarna eller makarna kan känna sig utpekade för att de är invandrare och då vräker de ur sig att vi är rasister och hade agerat annorlunda om detta var en svensk familj. Ibland kan de till och med rikta hot mot oss.

Enligt studien (Schlytter och Linell, 2010) förekommer det att hot riktas mot socialsekreterare. Författarna menar att dessa hot uttrycks från vissa etniska grupper. Detta leder till att vissa grupper med utländsk härkomst behandlas olika. Respondent 6 uttalar sig kring detta:

Som sagt är det inget jag har varit med om, dock händer det att vissa klienter och speciellt föräldrarna agerar utåt och börjar vråla ur sig massa hot. Men det är inte så att vi tar ut det på barnen. Sen vill jag inte gå in på om det är en viss grupp eller nationalitet som gör detta. Men ja, det händer.

Även respondent 2 uttrycker sig kring att det förekommer hot mot socialsekreterare på detta vis:

Jag har hört att det är många som tror att vi konstant blir hotade vilket inte stämmer om du frågar mig. Men visst hot kan förekomma men det är mest onödiga och elaka kommentarer som jag får utstå med, och det kan jag förstå för människor blir ju arga då och då ifall de får ett beslut mot sig men ja som jag sa tidigare det är mest tomma hot som jag inte lägger tid på. Och detta kan ske från en specifik grupp, nu drar jag absolut inte alla över en kant men man kan se att hot förekommer mer från en viss grupp men det ger mig inte rätten att svartmåla en grupp när jag hanterar ett HRV ärende.

Ytterligare andra studier (t.ex. Eriksson, 2006) lyfter fram att män med utländsk härkomst blir diskriminerade och därmed hamnar i underläge vid möte med socialtjänsten. Vidare framhäver författaren att det förekommer skillnader i hur socialsekreterare tolkar mäns våld mot kvinnor. Dessa skillnader handlar i stora drag om att män med utländsk härkomst får kulturella förklaringar till våldet medan svenskfödda mäns våld kopplas till individuella problem. Respondent 2 berättar att HRV även förekommer bland svenskfödda män, dock hanteras det oftast annorlunda av socialtjänsten som tenderar att missa att ställa viktiga frågor för att kunna visa på att det är heder betingat. Hen uttrycker det på detta sätt:

... för heder förekommer hos svenskar också men jag tror att man har sina fördomar, och hur mycket man försöker få bort det så är det ju svårt. Men det är just det när någon kommer och berättar att jag blivit utsatt för våld, då är det så viktigt att ställa rätt frågor. Det kan ju hända att man leder samtalen bort från heder oavsiktligt när det rör en svenskfödd på grund av att man påverkas av föreställningar eller fördomar, och detta kan medföra att ärendet inte kopplas till heder.

Enligt Darvishpour (2014) existerar inte begreppen "invandrarkultur" eller "invandarmän". Denna bild framställs utifrån ett etnocentriskt perspektiv som skapar ett "vi" och "de" tänkande utifrån ett kulturbetingat perspektiv. Darvishpour menar att det är problematiskt att tala om invandarmän som en homogen kategori eller om invandrarkultur, eftersom gruppen är en heterogen grupp. På frågan om respondenterna förhåller sig till ett kulturbetingat eller intersektionellt perspektiv kring hantering av ett ärende uttrycker respondent 3 sig på detta vis:

Nej, vid bedömning av ett HRV ärende ser vi inte på om mannen har utländsk härkomst eller svensk härkomst. Ett HRV ärende ska behandlas lika oavsett vad. Nu svarar jag utifrån hur jag själv arbetar på min arbetsplats. Men visst kan det hända att man höjer ögonbrynen ifall det är en man från exempelvis Kurdistan som ett HRV ärende handlar om, det kan jag vara ärlig om, men dessa stereotyper är något jag ständigt arbetar mot i mitt arbete. Just det, frågan om vi förhåller oss till någon teori... intersektionella eller kulturbetingat perspektiv. Nej inte jag iallafall. Jag utgår inte från någon teori när jag har ett HRV ärende, det gör jag faktiskt inte, men det kan hända att jag förhåller mig till en viss teori omedvetet.

5.3 Förebyggande arbete mot HRV

Socialtjänstens förebyggande arbete för hedersutsatta kvinnor är av stor betydelse. Utifrån intervjuerna med socialsekreterarna framkommer det skilda meningar om socialtjänstens förebyggande arbete mot HRV. Totalt svarade tre av sex respondenter att det förebyggande

arbetet inte existerar på deras arbetsplatser. Respondent 1:s uttalande illustrerar detta på följande sätt:

...sen jobbar vi inte på något sett förebyggande mot HRV i dagsläget. Det mesta ligger på skolan då skolpersonalen ser flickorna mer än vad vi gör. Så ja jag skulle inte säga då att vi jobbar med förebyggande arbete, men vi kan hindra att situationen blir värre genom att erbjuda stöd och hjälp.

Även respondent 3 ger uttryck för detta och betonar att skolan har en viktig roll kring arbetet mot HRV:

Vi arbetar inte direkt förebyggande, det gör vi inte. Det är inget arbete som vi har just nu, utan det ligger mycket på skolorna.

Respondent 4 betonar att det är tidsbristen som leder till att det förebyggandet hamnar i skymundan och illustrerar detta med följande uttalande:

Asså, det kan inte jag säga att specifikt vi gör här. Socialtjänsten arbetar förebyggande på olika sätt men kanske främst med skolproblematik och skolfrånvaro och stötta föräldrar i föräldraroll och såna saker men specifikt kring hedersrelaterad nej, det inte va jag vet inte här i den här verksamheten. Nej, jag tänker att vi inte har... vi har inte tid och jobba förebyggande överhuvudtaget... ehh... för jag tänker att skolan och föräldrarna och sånt det är de som jobbar förebyggande så det är ju inte vi som gör det men det klart att jag skulle vilja att vi jobbar mer förebyggande men de är ju tidsbristen som gör att vi inte gör det. Vi har liksom inte tid att jobba förebyggande, tyvärr.

Citaten ovan har en gemensam ståndpunkt, då de berättar att det inte sker något förebyggande arbete på deras arbetsplatser samt att skolan har en vital roll för att upptäcka dessa hedersutsatta flickor i tid. Dock framhäver respondent 5 att de arbetar förebyggande mot HRV. Vidare uttrycker hen sig på detta vis:

Det förebyggande arbetet sker. Ja...alltså att förebygga, det är att uppmärksamma och utbilda. Det är ju en metod. Man måste ju våga och prata om det. Vi går ut och föreläser till föräldrar, olika organisationer osv....det gör vi för att uppmärksamma så att så många får kunskap och information om det, sen är det ju så att samverka med andra myndigheter och organisationer är ytterst viktigt för att motverka hedersvåldet mot kvinnor och flickor men även pojkar och män. Det är viktigt att inte glömma bort att även män blir drabbade av våldet. Men så klart majoriteten av de som blir drabbade är flickor.

Även respondent 2 ger uttryck kring detta:

Jag tycker att vi har ganska bra utbildningar och även en mall att följa. Dessutom har de faktiskt tillsatt en samordnare i kommunen. Det hade de inte förut, och hon...hennes uppdrag ska vara att jobba som samordnare för HRV. Så henne kommer man kunna ringa om man exempelvis har ett ärende som rör heder och jag tycker att det är svårt för heder är ju svårt, och då ska man kunna kontakta henne, för hon är typ som en expert kring heder. Det underlättar vårt arbete också utifall det skulle vara så att man är osäker kring detta.

Respondent 6 uppger ytterligare att de arbetar förebyggande mot HRV. Hen uttrycker sig på detta vis:

... ja alltså självklart har vi en viktig roll för att förebygga HRV. Man kan ju förebygga på olika sätt. Vi har olika insatser till de flickor och kvinnor som blivit drabbade av hedersvåldet. Den vanligaste insatsen är skyddade boenden. Men vi har även stöd till föräldrarna, som familjebehandling. Sen finns det också en organisation som kallas för Stopp team som är en insats riktad mot föräldrarna. Jag tycker att det är jättebra, för föräldrarna måste ju lära sig om vad som är rätt och fel i samhället, och att våld mot barn inte är okej. Så ja, det är ett sätt att förebygga, sen finns det massor av andra sätt också. Ingen ska behöva känna sig rädda för att gå hem till sina föräldrar, ingen.

Enligt Björktomta är placering i skyddat boende en av de vanligaste insatserna som socialtjänsten beslutar om, vilket även bekräftas av samtliga respondenter. Denna insats kan ha negativa konsekvenser som leder till att flickorna blir isolerade från omvärlden och detta kan öka deras oro (Björktomta, 2007). Respondent 2 lyfter fram förslag på förebyggande arbete som exemplifieras så här:

När flickorna placeras på skyddade boenden så är det liksom akut för att få henne ur våldsmiljön, men sen därefter tycker jag att vi skulle kunna organisera aktiviteter som får flickorna att inte känna sig ensamma. För jag förstår flickornas situation, det är inte lätt. men vi blir bättre och bättre inom vårt område alltså hedersvåld men det behövs fortfarande mer kunskap, för i slutändan så ligger det på oss.

Det krävs mycket arbete för att utveckla socialsekreterares kunskaper kring HRV. Björktomta understryker i sin studie (2007) att socialtjänsten bör höja kunskapsnivån om HRV både för allmänheten och de yrkesverksamma, vilket skulle vara ett steg mot förebyggande arbete. Respondent 2 uppger att de har en utbildning som heter "PATRIARK och SARA", vidare uttrycker hen sig på detta vis:

Ja, asså vi har ju utbildningar. Sen har vi en utbildning och den kallas för "PATRIARK och SARA" det är olika mallar eller metoder som man använder för att utreda HRV. Och den utbildningen ska alla inom kommunen gå. "PATRIARK" är en metod som de har kommit fram med... nu kan jag inte den i huvudet, men då ska man utgå från vissa frågor som man ställer till ungdomen för att komma fram till om det är heder eller inte beroende på... sen finns det också en skala. Hur stor risk finns det för att något våld ska...att det föreligger våld. Sen utifrån den så har man underlag till utredningen för att komma fram till om det är våld eller inte. Så det är ett underlag till utredningen.

Både tidigare forskning (tex. Björktomta, 2007) och samtliga respondenter uppmärksammar kunskap som en viktig del i både det förebyggande arbetet samt motverkande av HRV. Dels betonar tidigare forskning och respondenterna att socialtjänsten bör öka kompetensen kring HRV, men att sakkunniga inom området även bör utbilda allmänheten genom olika metoder, och detta för att skapa en bredare uppfattning kring HRV för att också uppmärksamma fler HRV ärenden. Ytterligare en studie (Darvishpour, 2018) framhäver en viktig faktor av det förebyggande arbetet mot HRV. Han lyfter upp ett intersektionellt synsätt och hänvisar till jämställdhet som en utgångspunkt för det förebyggande arbetet. Respondent 4 delar liknande åsikter och menar att man bör integrera invandrarindividerna redan vid ett första skede. Respondenten menar att redan i SFI bör man undervisa om jämställdhet och framförallt kvinnors rättigheter och uttrycker sig så här:

Alltså att redan på SFI, alla som kommer till Sverige ska ha mycket sådan undervisning, samhällskunskap och även en integrationskurs vore bra...Man ska känna till vad som gäller och vad man har för rättigheter som kvinna eller som medborgare överhuvudtaget i Sverige...

Vidare framhäver studien (Darvishpour, 2018) att socialtjänstens insatser bör stärkas genom att förhålla sig till ett intersektionellt och antirasistiskt perspektiv som grundas i ett inkluderande perspektiv. Författaren påpekar detta och menar på att motverka ett "vi" och "de" tänkande. Respondent 5 påpekade att man bör arbeta mot att ändra samhällssynen på socialtjänsten. Respondenten berättar vidare att många individer tror att socialtjänsten uppmuntrar barnen till att lämna sina familjer. Respondenten ger uttryck för detta:

...folk tror att vi placerar barn för minsta lilla liksom. Jag känner att folk har fått en fel uppfattning om oss vilket är synd.

Även respondent 6 ger uttryck för detta:

Ja, asså det finns ju vissa socialekreterare som har fördomar mot en viss nationalitet eller kultur, det har jag själv varit med om liksom. Men å andra sidan är de väldigt få skulle jag vilja påstå.

Ovanstående argumentation lyfter upp att socialtjänsten har en del brister i det förebyggande arbetet mot HRV. Enligt tidigare forskning resulterar detta i att öka den etniska klyftan. Dessutom bildar det uppdelningar mellan klienter med invandrarhärkomst och socialekreterare överlag.

6. Diskussion

Under denna rubrik kommer studiens resultat att diskuteras, vi knyter an resultatet till studiens två frågeställningar. Vidare kommer vi att diskutera studiens metod för att därefter kunna uppmärksamma för- och nackdelar kring uppsatsens genomförande.

6.1 Resultatdiskussion

Denna studie går ut på att undersöka vilka hinder och utmaningar socialtjänsten i en kommun i Mellansverige stöter på i hanteringen av HRV samt hur det förebyggande arbetet mot HRV ser ut. Vidare ämnar studien att undersöka hur socialtjänsten anser sig kunna förbättra sina insatser kring HRV. Resultatet visade att socialekreterare ofta stöter på olika former av hinder och utmaningar i sitt arbete med hedersutsatta flickor. Den främsta orsaken menade respondenterna var avsaknaden av kompetens. Respondenterna uttryckte olika kompetensområden som de ansåg sig vara i behov av. Vissa påstod att HRV är nytt och därför saknar socialekreterare spetskompetens kring ämnet. Andra respondenter beskrev att de saknade metodstöd i det praktiska arbetet vilket leder till att många går på magkänsla som i sin tur leder till osäkerhet i hanteringen av hedersärenden. Tidigare forskning (Schlytter och Linell, 2010) menar att osäkerhet som socialekreterare upplever kan leda till att flickorna inte får det stöd och skydd som de är i behov av. Osäkerhet i arbetet med hedersutsatta flickor kan få olika konsekvenser. Olsson och Bergman (2018) lyfter upp samma typ av problem och påpekar att socialekreterare som upplever brist på kompetens i många fall kan tvingas gå på egna erfarenheter eller i vissa fall på magkänsla. I en studie (De los reyes, 2003) lyfter författaren upp att osäkerhet i socialtjänstens hantering av HRV utredningar leder till att flickorna som blivit utsatta för våld tenderar att missbedömas, missförstås och bortprioriteras. Problem som kan uppstå är att alla möten ser väldigt olika ut och beroende på om det förekommer våld eller inte samt hur hotbilden ser ut behöver frågorna och riskbedömningarna utformas samt utredas på olika sätt. Däremot framkommer i resultatet att det ibland är flickorna som på grund av sitt beteende under mötet skapar svårigheter för socialekreterare att skydda dem när de agerar ambivalent och lämnar motstridig information.

Som tidigare nämnts uppenbarades att en stor del av socialsekreterares hinder och utmaningar berodde på brist i kompetensläget på arbetsplatsen. Dock var respondenterna oense om vilken typ av kompetens som socialtjänsten var i behov av. Vissa respondenter som tidigare nämnts uttryckte en önskan om metodstöd medan andra ansåg att kulturkompetens var något som socialtjänsten borde utbilda sig inom. Ytterligare andra respondenter beskrev att socialsekreterare behöver mer kunskap om andras kulturer för att skapa en bredare bild och förståelse för bakomliggande orsaker till HRV. Respondenterna menar att genom att ha kunskap om andra kulturer medför detta att handläggningen blir bättre. Detta innebär att kulturkompetens också är av stor betydelse för att bistå flickorna med stöd och hjälp, exempelvis vore om socialsekreterare tillhör en minoritet vilket innebär att denne innehar kulturkompetens för just den kulturen. Är detta något som skulle kunna underlätta för att skilja på hedersrelaterat våld och annat våld? Det skulle kunna vara så, men å andra sidan så finns det en risk i att särskilja hedersvåldet då flickor med utländsk härkomst skulle kunna stämpas som "hedersflickor" i mötet med socialtjänsten, vilket leder till att dessa inte behandlas som resterande flickor. Det finns ytterligare en risk, att flickorna inte får den hjälp och stöd som de behöver om socialsekreterare på grund av brist på kunskap inte lyckas tolka de signaler som flickorna ger. Detta skulle innebära att socialtjänsten behandlar alla utifrån majoritetsnormen och bortser från viktiga kulturella faktorer och familjemönster.

Mycket fokus ligger på flickorna och deras situation och speciellt när det råder våldsärenden. Det vill säga att det inte finns så mycket arbete riktat mot utövarna, och speciellt de som tvingas till att utföra våldsgärningar. Tidigare forskning beskriver att HRV utifrån kulturella motiv inte är en enskild handling, utan flera parter är inblandade då denne blir drabbad av påtryckningar från familj och släkt, vilket leder till att utövaren själv blir ett offer på grund av familjens och släktens förväntningar. Detta har sin grund i maktordningen bland männen i släkten (Schlytter, 2002). Utifrån detta resonemang uppmärksammas ett till offer i ett hedersärende som riskerar att bortses. En av respondenterna lyfte upp en insats för utövare, "STOPP" verksamheten som syftar till att motverka hederstänket. Detta skapar större förvirring kring vad som ligger bakom HRV. Frågan som uppstår är om en insats under en kort period ska kunna ändra människor som utövar HRV? Vissa studier (Baianstovu, 2017; Kogacioglu, 2004) menar att HRV är en följd av en misslyckad integrationsprocess kring jämlikhet, jämställdhet samt kvinnouppfattning. Men å andra sidan uppger en annan respondent att man oftast inte har förståelse för utövarnas handlingar och att det till och med kan förekomma förutfattade meningar hos socialsekreterare gällande dessa män. Denna typ av problematik framhävs i studien (Baianstovu, 2017) och benämns som "kulturalisering" och som en stereotyp inom socialtjänsten. Studien lyfter upp att det förekommer kulturaliserande stereotyper i möten mellan socialtjänsten och främst individer från Mellanöstern. I mötet upplever männen att de befinner sig i underläge. Detta beror på att de kulturaliserade männen känner att de betraktas i första hand som kulturella personer vilket leder till att de får det svårt att uppmärksamma sin personlighet och sina individuella problem. Under intervjuerna med respondenterna förknippade vissa våldet med olika beskrivningar och då framträdde ord som kontroll, rykte, uppfostran och kultur som specifika för HRV. Dock finns det ingen generell linje för vilken innebörd man lägger i orden, det vill säga de tolkas på olika sätt. Vissa förknippar uppfostran och kultur med HRV medan andra inte gör det. Därmed anses det vara ytterst viktigt att lyfta upp dessa frågor till diskussion inom arbetsgrupperna.

Resultatet av intervjuerna synliggjorde att det intersektionella perspektivet och det kulturbetingade perspektivet i olika grad satte sin prägel på socialsekreterares hantering av HRV. Respondenterna betonade att det fanns fördelar samt nackdelar med hanteringen av teorierna i arbetet med hedersärenden. En av dessa nackdelar som en av respondenterna lyfte upp var att kulturella faktorer hade stor påverkan för socialsekreterares hantering av HRV ärenden. Detta sker då socialsekreterare hanterar och bedömer faders våld olika, vilket baseras på mannens etnicitet. Eriksson (2006) beskriver att socialtjänsten tolkar mäns våld mot kvinnor olika och menar att män med utländsk härkomst får kulturella förklaringar till våldet medan svenskfödda mäns våld kopplas till individuella problem. Ytterligare en nackdel som forskning betonar är att det förekommer en viss tolerans bland socialsekreterare för

vissa grupper negativa förhållanden i jämförelse med andra etniska grupper (Schlytter och Linell, 2010). Det kan vara problematiskt att fastställa att en viss grupp behandlas olika av socialtjänsten vilket innebär att socialsekreterare svartmålar vissa grupper mer än andra. Det är svårt att studera detta utifrån ett objektiva synsätt eftersom forskare kan bli tvungna att utgå ifrån de utsattas känslor och upplevelser. Därmed är det viktigt att beakta de kulturella aspekterna i ett hederskulturellt sammanhang eftersom att bortse från dessa aspekter kan leda till negativa konsekvenser för den hedersutsatta personen. Däremot kan det bli problematiskt om man fokuserar för mycket på kulturella aspekter vilket övergår till ”kulturalisering”, och detta lyfte en socialsekreterare upp då hen påpekade att vissa socialsekreterare hade fördomar mot män med utländsk härkomst. Detta medför en risk för den hedersutsatta då man placerar dem i olika fack.

Utifrån studiens resultat samt tidigare forskning framställs en bild av att socialtjänsten dels behöver förbättra sina insatser för hedersutsatta flickor men även för utövarna som ibland själva är offer på grund av maktordningen bland männen som tidigare nämnts. Hur socialtjänsten ska arbeta förebyggande kring HRV fanns det skilda uppfattningar om. Hälften av respondenterna ansåg att det inte förekommer ett förebyggande arbete. Vissa ansåg att det är i första skedet skolan som skall upptäcka flickorna som blir drabbade av hedersvåldet. Medan andra framhävde att det förebyggande arbetet existerar och detta sker genom olika insatser och utbildningar till föräldrar och de drabbade av HRV. Detta framhäver även Gill och Birbeck (2014) och menar att det är ytterst viktigt att uppmärksamma HRV fall samt att öka förståelsen kring hedersproblematiken för både allmänheten samt socialtjänsten. Detta framställs som ett steg mot att motverka hedersvåldet som existerar i kommunen. Dock anser vissa författare (t.ex. Darvishpour, 2018; Carbin, 2010) att fokus bör riktas mot integration och jämställdhet i arbetet mot HRV. Författarna menar på att man bör motarbeta ett ”vi” och ”de” tänkande genom att förhålla sig till ett intersektionellt perspektiv. Exempelvis att bemöta och utreda utifrån individuella utgångspunkter och undvika att kollektivera i vissa fall när det berör individer med invandrarhärkomst och tvärtemot dvs. individualisera fallen med svenskt ursprung och förbise hederstänkandet i själva fallet.

Vårt resultat pekar på att socialsekreterare upplever olika hinder och utmaningar i arbetet kring HRV. Ibland är det avsaknaden av kompetens som leder till utmaningar och ibland är det de drabbade flickornas beteende som leder till att socialsekreterare inte lyckas skydda dessa flickor, i alla fall inte vid första kontakten med socialtjänsten. Dessa hinder och utmaningar leder till osäkerhet hos socialsekreterarna och främst i vad man ser som hedersrelaterad problematik, men även i mötet med de hedersutsatta flickorna samt deras familjer. Problematiken varierar beroende på hur mycket man har stött på hedersärenden. Vidare framgick att socialtjänstens vanligaste insats för hedersutsatta flickor är skyddat boende. En del av respondenterna lyfte fram negativa konsekvenser till följd av skyddat boende och menade att flickorna tenderar att straffas igen, men andra gången på grund av isoleringen som de får utstå till följd av insatsen skyddat boende. Vissa socialsekreterare lyfte upp att kulturella faktorer har en viss betydelse för arbetet kring HRV men att det inte är en viss kultur eller nationalitet som är specifik. Även kön, integration och utbildning hade betydelse för hanteringen av HRV menade vissa respondenter. Detta innebär att både det intersektionella- och det kulturbetingade perspektivet inspirerar socialsekreterares arbete i hanteringen av HRV i olika grad, men att de i många fall påverkas omedvetet.

6.2 Metoddiskussion

För att genomföra denna studie tillämpades en kvalitativ semi strukturerad intervju metod. Syftet med detta var att få mer djupgående svar kring socialsekreterares upplevelser gällande hanteringen av HRV. Vi påstår att valet av denna metod passade bra in i vår studie då de djupgående intervjuerna med flera följdfrågor fångade upp respondenternas upplevelser och tankar i enlighet med studiens frågeställningar. Däremot är studien ej generaliserbar för kommunen eller andra socialsekreterares uppfattning av hedersutsatta flickor. Denna studie ämnade till en början att intervjua socialsekreterare som arbetar med HRV inom

socialtjänsten i olika kommuner i Sverige. Men med tanke på tidsbrist med endast drygt 8 veckor till förfogande ändrades studiens syfte till en kommun i Mellansverige.

Utifrån tidigare studier vad gäller HRV har vi haft en uppfattning om att det föreligger bristande kompetens bland socialsekreterare inom socialtjänsten. Våra uppfattningar blev bekräftade när vi undersökte socialtjänstens kompetens kring hantering av HRV från en tidigare kurs. I och med detta bidrog det till att fortsätta undersöka vilka hinder och utmaningar som föreligger kring arbetet mot hedersvåldet.

Kritik som man skulle kunna rikta mot studien är att intervjuguiden riktade in sig på för allmänna frågor vilket ledde till ytliga svar, istället borde man ha gått in mer på djupet. Dessutom var urvalet ej utvalda utifrån kompetens och erfarenhet inom ämnet. Detta var vi väl medvetna om, dock har det varit komplicerat att få till fler personer då många av de tilltänkta socialsekreterarna avböjde intervjuförfrågan på grund av olika anledningar, däribland tidsbrist. I och med att HRV är ett omstritt ämne i Sverige upplever vi att samtliga respondenter varit varsamma med att formulera sina meningar samt uttrycka sina åsikter, vilket kan ha resulterat i att de besvarat frågorna enligt intervjuarens förväntningar. Detta har varit svårt att påverka och vi måste förlita oss på att samtliga respondenter varit ärliga under intervjuens gång. Vi anser även att studiens intervjuguide kunnat inrikta sig mer på de teoretiska perspektiven, detta för att inneha djupare förståelse för teorins förhållningssätt till HRV. Vidare anser vi att vissa avsnitt hade kunnat utarbetas mer om tidsramen för studien hade varit längre. Ytterligare brist som uppenbaras på grund av tidsramen är att vissa erfarna socialsekreterare inom ämnet inte kunde medverka i intervju just under tidsramen för studien vilket medförde till att mindre erfarna medverkade som resulterade i att vissa svar blir tveksamma.

6.3 Etikdiskussion

Denna studie har vi med hänsyn till respondenternas integritet som personlig information såsom namn, personnummer och ort behandlas konfidentiellt. Även andra åtgärder har vidtagits för att stärka deras anonymitet vilket innebär att samtliga sex respondenter betecknas utefter nummer som visas under resultatdelen för att därefter kunna skilja på deras svar. Andra namn som ”han” eller ”hon” har ändrats till ”hen”, detta för att inte synliggöra om personen är en man eller kvinna. För att upprätthålla studiens konfidentialitet har vi valt att inte yppa vilket län eller kommun som socialsekreterarna arbetar i. Under hela uppsatsen har vi betonat att det gäller respondenternas egna upplevelser kring HRV. Innan intervjuerna genomfördes informerades de om de forskningsetiska principerna.

7. Slutsats

De slutsatser som vi har kunnat dra av studiens resultat och analys är att socialtjänstens stöd och hjälp kan variera beroende på socialsekreterares kompetens, erfarenhet och föreställningar. Även flickornas beteende och inställning har en stor påverkan för hur de uppfattas av socialsekreterare. Dock kan vi konstatera att det behövs fortsatt utbildning och utveckling kring HRV då resultatet visade att socialtjänstens kunskaper om ämnet är en aning generaliserande. Detta grundas ibland i ett ”vi” och ”de” tänk som leder till kategorisering av problemet vilket får negativa effekter som skapar fördomar. Vi anser att ”heder” inte kan förklaras utifrån ett kulturperspektiv, vilket vi även ställer oss kritiska till eftersom det är flera skärningspunkter som påverkar individer till att inneha ett hederstänkande. Vi anser att det finns en medvetenhet och drivkraft hos socialtjänsten men även andra sociala aktörer, som bland annat skolor, för att hantera och förebygga problemet. Vidare upplevde vi att socialtjänsten strävar efter att vara behjälpliga samt öka sina kunskaper kring HRV genom att upprätta handlingsplaner samt utbildningar för att försöka upptäcka hedersvåldet och skilja det från annat våld. Sedan anser vi att socialtjänsten inte ska fokusera på det utan allmänt öka kunskapen kring problematiken för att förstå varje enskild individ och dennes behov. Utifrån studien och förståelsen som vi erhållit kring ämnet ser vi att man bör tala om kollektivt våld och individuellt våld. ”Heder” behöver inte

nödvändigtvis kopplas till det ena eller andra, och genom att se "heder" som en möjlig orsak till "individuellt våld" kan man bidra till att suddas ut "vi" och "de" tänket utifrån kultur eller etnicitet. Detta skulle kunna bidra till att synliggöra HRV bland etniska svenskar som enligt studien ses som avvikande från normen eller ett "individuellt problem".

För att öka förståelsen och utveckla arbetssättet anser vi att det finns flera intressanta frågeställningar att forska vidare på. Ett förslag på en sådan frågeställning skulle kunna vara att studera personalens syn på insatserna som socialtjänsten har att erbjuda. Ett annat viktigt och intressant område är samarbetet mellan socialtjänsten och andra myndigheter och aktörer som kommer i kontakt med flickorna. Finns det ett sådant samarbete och fungerar det i så fall? Skolorna är en viktig länk mellan socialtjänsten och de hedersutsatta flickorna och därmed vore det intressant att se hur samarbetet fungerar mellan dessa och om man tar vara på varandras olika kunskaper och erfarenheter.

Referenslista

Litteratur

- Baianstovu, R. (2017). Heder: hedersrelaterat våld, förtryck och socialt arbete (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, A. (2011). Samhällsvetenskapliga metoder (Upplaga 3). Stockholm: Liber.
- Eriksson, M. (2006). Avvikande eller osynlig- rasifierande praktiker i familjerättssekreterares hantering av fäders våld, i SOU 2006:37. Om välfärdens gränser och det villkorade medborgarskapet. Utredningen av makt, integration och strukturell diskriminering. Stockholm: Fritzes förlag.
- Cronberg Lindstedt, M. (2005). Dagens hedersmord kontra nordiska kvinnors historia, från 600- till 900-talet. Johansson, K. (Red). Hedersmord tusen år av hederskulturer (s.189-) Lund. Historiska Media.
- Darvishpour, M. (2015). Hederskultur eller köns och generationskonflikter inom invandrade familjer? I M. Darvishpour & C. Westin (Red.), Migration och etnicitet: perspektiv på ett mångkulturellt Sverige (2 [omarb.] upplaga., s. 371-376). Lund: Studentlitteratur.
- Darvishpour, M. (2018). "Hedersförtryck/Behov av antirasistiskt, feministiskt perspektiv". Socionomen nr 7/2018.
- De los Reyes, P & Mulinari, D. (2005). Intersektionalitet. Kritiska reflektioner o"ver jämlikhetens landskap. Lund: Liber.
- Frykman, J. (1993). Horan i bondesamhället. Stockholm: Gleerups förlag.
- Kvale, S., Brinkmann, S. (2009). Den kvalitativa forskningsintervjun (2. uppl). Lund: Studentlitteratur.
- Mattsson, T. (2015). Intersektionalitet i socialt arbete: teori, reflektion och praxis. Malmö: Gleerups Utbildning.
- Schlytter, A. (2002). "Arrangerade äktenskap/tvångsäktenskap i Sverige". Socionomen nr 3/2002, s.8–11.
- Schlytter, A. (2004). Rätten att själv få välja: arrangerade äktenskap, kön och socialt arbete. Lund: Studentlitteratur.
- Wikan, U. (2004) En fråga om heder. Stockholm: Ordfront förlag.
- Wikan, U. (2005). Hederskulturen vill kontrollera privatlivet och dölja det för insyn. Tidning Axxess nr 1.

Tidskrift

- Alinia, M. (2004). Spaces of diaspora. Kurdish identities, experiences of otherness and political belonging. Göteborg: Studies in Sociology No 2. Göteborgs universitet.
- Bangura Arvidsson, M. (2003). Ifrågasatta fäder. Lund: Doktorsavhandling i socialt arbete

vid Lunds universitet.

Björktomta, S. (2007). Personalens möten med utsatta flickor. Arbete mot hedersrelaterat våld. Ersta sköndal högskola. Forskningsavdelningens arbetsrapportserie: Nr 48.

hämtad 2019-02-02 från:

http://www.divaportal.org/smash/get/diva2:360434/FULLTEXT01.pdf?fbclid=IwAR2B4TPv3ArVHkkw3nzpyfGxSVPWGE7o-awu2K8pAIKZBU_3t7_oOnaxrKs

Carbin, M. (2010). Mellan tystnad och tal. Flickor och hedersvåld i svensk offentlig politik. Tryck: Elanders, Stockholm. Distribution: Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet.

Eldén, Å., & Westerstrand, J. (2004). Hederns försvarare. Den rättsliga hanteringen av ett hedersmord. *Tidskrift för genusvetenskap*, (3), sid-35-54.

Hämtad 2019-03-17 från:

<http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/tgv/article/view/2313/2067>

Eliassi, B. (2010). A stranger in my homeland: The politics of belonging among young people with Kurdish backgrounds in Sweden. Doktorsavhandling. Östersund: Mittuniversitetet i Östersund, Fakulteten för humanvetenskap, Institutionen för socialt arbete.

Koçacioğlu, D. (2004). The tradition effect: framing honor crimes in Turkey. *Differences: A Journal of Feminist Cultural Studies*, 15 (2). pp. 118-152. ISSN 1527-1986.

hämtad 2019-02-06 från:

<http://research.sabanciuniv.edu/510/1/3011800001178.pdf>

Korteweg, A. C. (2013). Honour Killing in the Immigration Context: Multiculturalism and the Racialization of Violence against Women. *Politikon*, 41:2, 183-208.

hämtad 2019-01-24 från:

https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02589346.2013.866186?scroll=top&needAccess=true&fbclid=IwAR2VBB6l2EodOWh8QXc_dURQc_7Xy5MCbw18qhJkDSbq491syQ6CHeuUmDo&

Linell, H. (2016). The characteristics and extent of child abuse: findings from a study of the Swedish Social Services child protection. *European Journal of Social Work*, 20(2), 231-241, hämtad 2019-01-02 från:

<https://www.tandfonline-com.ep.bib.mdh.se/doi/abs/10.1080/13691457.2016.1188774>
DOI: 10.1080/13691457.2016.1188774

Mojab, S. (2001). Honor Killing. Culture, Politics and Theory. From Vol. No. 1.2 Spring/Summer 2002. AMEWS - the Association for Middle East Women's.

Schlytter, A., Linell, H (2010). Girls with honour-related problems in a comparative perspective. *International Journal Of Social Welfare* 19, 152–161.

Hämtad den 2019-01-25 från:

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1468-2397.2009.00651.x>

Wikström, E., & Ghazinour, M. (2010). Swedish experience of sheltered housing and conflicting theories in use with special regards to honour related violence (HRV). Svenska erfarenheter av insatsen skyddat boende för unga utsatta för hedersrelaterat våld (HRV): konfliktfyllda teorier och praktiska tillämpningar. *European Journal of Social Work*, 13(2), 245-259.

hämtad 2019-01-02 från:

<https://www.tandfonline-com.ep.bib.mdh.se/doi/abs/10.1080/1369145100369098DOI:10.1080/13691451003690981>

Rapporter/Publikationer

Darvishpour, M. (2014). Jämställdhet, etnicitet och "andra män" - ett intersektionellt perspektiv på förändringar av maskulinitet efter migration. Bilaga 13 i SOU 2014:6. Män och jämställdhet.

Hämtad 2019-04-02 från:

<https://www.regeringen.se/contentassets/6e2024c9c99948bfa052224089272c0e/man-och-jamstallldhet-bilaga-13-sou-20146>

De los Reyes, P. (2003). Patriarkala enklaver eller ingenmansland. Våld, hot och kontroll mot unga kvinnor i Sverige. Norrköping, Integrationsverket.

hämtad 2019-01-24 från:

<http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/206/patriarkala%20enklaver%20eller%20ingemansland.pdf>

Englund, C. (2002) Fadime, a martyr of our time, in Migrants between Culture and Society, Swedish National Focal Point of the RAXEN Network, The Expo Foundation, Stockholm, 2:36.

hämtad 2019-01-24 från:

<https://www.soas.ac.uk/honourcrimes/resources/file55684.pdf>

Hirdman, Y. (2002). "Hon sviker det Fadime stod för". Dagens Nyheter (2002-01-30) s. 4.

Hämtad 2019-02-15 från:

<https://www.dn.se/arkiv/debatt/yvonne-hirdman-kritiserar-schymans-kalsuparteori-hon-sviker-det-fadime-stod-for/>

Johnsson-Latham, G. (2006). Patriarkalt våld som hot mot mänsklig säkerhet – en kartläggning av åtgärder mot patriarkalt våld och förtryck, särskilt i hederns namn, mot kvinnor och homooch bisexuella samt transpersoner. Stockholm: Regeringskansliet.

hämtad 2019-02-06 från:

<https://www.regeringen.se/49bb89/contentassets/d8d7512f54bd4ac1b15a4d6287d72374/patriarkalt-vald-som-hot-mot-mansklig-sakerhet>

Länsstyrelsen Västmanlands län. (2006). Förtryck och våld i hederns namn.

Hämtad 2019-02-04 från:

<http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/81/f%C3%B6rtryck%20och%20v%C3%A5ld%20i%20hederns%20namn%20v%C3%A4stmanlands%20län.pdf>

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK (2010). Hedersrelaterat våld och förtryck – en kunskaps- och forskningsöversikt. Rapport 2010:1. Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid. Hämtad 2019-02-06 från:

http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/493/nck-rapporthedersrelaterat-vald-och-fortryck-2010-1.pdf#_utma=1.453237140.1552828476.1552831050.1552845497.3&_utmb=1.1.10.1552845497&_utmc=1&_utmx=-&

Schlytter, A., & Linell, H. (2008). Hedersrelaterade traditioner i en svensk kontext. En studie av omhändertagna flickor, FoU Nordväst, Forskningsrapport, 2.

Hämtad 2019-02-08 från:

https://www.founordvast.se/wpcontent/uploads/2017/12/forskningsrapport_2008_nr_2_hedersrelateradetraditioner.pdf

Socialstyrelsen (2014). Vänd dem inte ryggen: utbildningsmaterial om hedersrelaterat våld och förtryck. [Elektronisk].

Hämtades 2019-02-08 från:

<https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19317/2014-1-6.pdf>

UNFPA. (2000). Unfpa 2000. Contents. ANNUAL REPORT UNFPA 2000. S.10.

hämtad 2019-02-03 från:

https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/annual_report00_eng.pdf

BILAGA A

Intervjuguide Heder

Examensarbetet är planerat i enlighet med de forskningsetiska reglerna vilket innebär bland annat att ditt deltagande är frivilligt och obehöriga har ingen tillgång till intervjumaterialet.

Syftet: Syftet med studien är att undersöka socialtjänstens insatser i en kommun i Mellan sverige för hedersrelaterat våld och förtryck.

Frågeställningar:

1. Hur arbetar ni med att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck?
2. Vilka hinder och utmaningar anser socialsekreterarna kunna finnas för att förbättra insatserna för hedersrelaterat våld och förtryck?

Inledande frågor

- Hur gammal är du?
- Hur länge har du arbetat här?
- Vad har du för roll i verksamheten?

Allmänna frågor

- Vad har ni (socialtjänsten) för roll i arbetet mot HRV?
- Får ni några utbildningar kring ämnet hedersproblematik?
- Följdfråga: Finner du dessa utbildningar som tillräckliga?
- Hur kommer ni i kontakt med individer som blir utsatta för HRV?
- Hur upplever du flickan/den utsatte som person överlag?
- Hur ofta har ni ärenden kring hedersvåld?

Djupgående frågor

- Hur ser du på kunskapsläget kring HRV på din arbetsplats? Och anser du att den är hög nog?
- Finns det några specifika metoder gällande hur du/ni arbetar med HRV?
- Känner du att dessa metoder är tillräckliga för att kunna utföra ditt arbete på ett bra sätt samt att förebygga HRV?
- Hanterar ni hedersärenden annorlunda gentemot vanligt våld?

- Vilka hinder och utmaningar finns det kring hanteringen mot HRV?
- Enligt tidigare forskning råder en viss osäkerhet för socialsekreterare vid ingripande kring HRV, håller du med?
- Vilka insatser har ni för individer som är utsatta för HRV?
- Upplever du att det finns brister i insatser kring HRV? Följdfråga: Om Ja, Vilka möjligheter finns för att förbättra insatserna för hedersrelaterat våld och förtryck?
- Vad är det som gör att flickan väljer att lämna sin familj?
- Hur ser kontaktnätverket ut runt flickan som väljer att lämna sin familj?
- Hur ser utslussningsplanen ut efter insatsen?
- Vad anser du om ett intersektionellt samt kulturellt förhållningsätt gällande hantering av HRV?
- Har klientens utländska bakgrund någon påverkan när du får ett HRV ärende?
- Har klientens klass, ålder eller kön någon påverkan vid ett HRV ärenden?
- Vad skulle du vilja lära dig eller fördjupa dig mer inom ämnet för att kunna ge bättre stöd till den utsatte?

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

Box 883, 721 23 Västerås **Tfn:** 021-10 13 00
Box 325, 631 05 Eskilstuna **Tfn:** 016-15 36 00
E-post: info@mdh.se **Webb:** www.mdh.se